

Povezanost obiteljskih čimbenika sa sekstingom kod adolescenata

Roksandić, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2025

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:734682>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-17**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet u Osijeku

Odsjek za pedagogiju

Sveučilišni diplomski dvopredmetni studij Sociologija, nastavnički smjer i
Pedagogija

Marija Roksandić

Povezanost obiteljskih čimbenika sa sekstingom kod adolescenata

Diplomski rad

Znanstveno područje društvenih znanosti, znanstveno polje pedagogije

Mentor: prof. dr. sc. Goran Livazović

Sumentor: dr. sc. Karlo Bojčić

Osijek, 2025.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisala/napisao, da je rad nastao samostalnim istraživanjem zadane teme, da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova koji nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni, da je u radu odgovorno primijenjena suvremena tehnologija, odnosno da rad nije autorstvo umjetne inteligencije, što pokazuje i bibliografija upotrijebljena tijekom obrade teme.

Svjesna sam/svjestan sam da je predaja završnog ili diplomskog rada čiji je sadržaj djelo drugoga studenta, treće osobe ili umjetne inteligencije, prepisivanje većega dijela ili cijeloga završnog ili diplomskog rada teška povreda studentskih obveza i etičkih načela znanstvene čestitosti, koja podliježe stegovnoj odgovornosti.

Studentica/student

U Osijeku dan, godina

13. siječanj, 2025.

ime i prezime, JMBAG

Marija Roković, 0122232250

Sažetak

Suvremeno doba stavlja pred pedagošku struku brojne izazove među kojima je i seksting. Seksting je fenomen koji je sve prisutniji zahvaljujući razvoju digitalnih tehnologija i društvenih mreža. Privlači pažnju stručnjaka zbog svoje složenosti jer uključuje razmjenu eksplicitnog materijala pomoću različitih digitalnih kanala poput društvenih mreža. Iako se seksting često promatra kao konsenzualna razmjena eksplicitnog sadržaja, može imati potencijalno rizične ishode poput narušavanja mentalnog zdravlja, narušavanja privatnosti ili pravnih posljedica. Obitelj ima važnu ulogu u životu adolescenata, stoga je provedeno istraživanje u kojem su analizirani čimbenici poput spola, dobi, materijalnog statusa, akademskog uspjeha, ovisničkog ponašanja, strukture obitelji, roditeljskih odgojnih stilova i motiva sekstinga u povezanosti sa seksting ponašanjem. U istraživanju je sudjelovalo 324 sudionika. Rezultati pokazuju da muški sudionici ($M=5,99$) češće sudjeluju u aktivnom sekstingu u odnosu na ženske sudionike ($M=3,05$) ($t(314)=5,23$, $p<0,001$), skloniji su ovisničkom ponašanju ($r=-0,22$) i navođenju motiva sekstinga. Sudionici s nižim školskim uspjehom ($M=7,18$) češće sudjeluju u aktivnom sekstingu u odnosu na one s višim uspjehom ($M=3,27$) ($t(322)=6,11$, $p<0,001$) i skloniji su ovisničkom ponašanju ($r=-0,17$). Također, sudionici s nižim školskim uspjehom skloniji su navođenju motiva seksualnih svrha ($r=-0,23$), instrumentalnih motiva ($r=-0,14$) i motiva jačanja tjelesne slike ($r=-0,25$). Sudionici iz necjelovitih obitelji ($M=5,12$) češće sudjeluju u aktivnom sekstingu u odnosu na sudionike iz cjelovitih obitelji ($M=3,82$) ($t(322)=-1,97$, $p<0,001$) te su skloniji navođenju instrumentalnih motiva ($r=0,19$) i motiva jačanja tjelesne slike ($r=0,22$). Indiferentni roditeljski stil povezan je s potencijalno većom izloženošću seksting porukama ($r=0,23$) i sudjelovanjem u aktivnom sekstingu ($r=0,29$) dok autoritativni roditeljski stil pokazuje vrlo slabu negativnu povezanost s aktivnim sekstingom ($r=-0,13$). Autoritarni roditeljski stil ima slabu pozitivnu povezanost sa sudjelovanjem u aktivnom sekstingu ($r=0,17$) i izloženošću seksting porukama ($r=0,14$). Motivi seksualnih svrha pokazuju najsnažniju povezanost s aktivnim sekstingom ($r=0,76$) i izloženošću seksting porukama ($r=0,56$). Nadalje, sudionici skloni ovisničkom ponašanju češće sudjeluju u aktivnom sekstingu ($r=0,42$) i izloženi su seksting porukama ($r=0,38$). Također, utvrđena je vrlo slaba pozitivna povezanost između indiferentnog roditeljskog stila i ovisničkog ponašanja ($r=0,15$). Ovisničko ponašanje značajno je pozitivno povezano s motivima sekstinga. Istraživanje daje vrijedne nalaze i pruža važne uvide u razumijevanju sekstinga, a istovremeno upućuje na potrebu za daljnjim istraživanjem kako bi se bolje razumio odnos obiteljske dinamike i sekstinga na dugoročno razdoblje.

Ključne riječi: obiteljski čimbenici, seksting, adolescenti, motivi sekstinga, ovisničko ponašanje

Sadržaj

I. UVOD	1
II. TEORIJSKA ANALIZA	5
2.1. Definicija sekstinga i vrste sekstinga.....	5
2.2. Motivi za seksting i utjecaj na mentalno zdravlje adolescenata	9
2.3. Povezanost sekstinga s rizičnim ponašanjem adolescenata.....	13
2.4. Uloga obitelji u životu adolescenata.....	16
2.5. Povezanost strukture obitelji i adolescentskog sekstinga	20
2.6. Utjecaj obiteljske komunikacije na sklonost sekstingu kod adolescenata.....	24
2.7. Uloga roditeljskog stila odgoja i sudjelovanje adolescenata u sekstingu.....	28
III. METODOLOGIJA EMPIRIJSKE ANALIZE	32
3.1. Cilj istraživanja.....	32
3.2. Problemi istraživanja	32
3.3. Hipoteze.....	32
3.4. Ispitanici	32
3.5. Instrument.....	33
3.6. Postupak.....	34
3.7. Rezultati.....	36
3.7.1. Deskriptivna statistika sociodemografskih varijabli	36
3.7.2. T-test s obzirom na spol.....	36
3.7.3. T-test s obzirom na dob	36
3.7.4. Analiza varijance prema materijalnom statusu	37
3.7.5. T-test s obzirom na akademski uspjeh.....	37
3.7.6. T-test s obzirom na strukturu obitelji	38
3.7.7. Korelacijska analiza stila roditeljstva i seksting ponašanja	38
3.7.8. Korelacijska analiza sociodemografskih obilježja, strukture obitelji, ovisničkog ponašanja, motiva sekstinga i seksting ponašanja	38
3.7.9. Kratka analiza rezultata prema varijablama	40
3.8. Rasprava	42
IV. ZAKLJUČAK	47
V. LITERATURA.....	49
VI. PRILOG	60

I. UVOD

Živimo u vremenu kada je tehnologija dostupna na svakom koraku i neprestano smo okruženi njome. U prilog tomu ide činjenica da u svijetu postoji 5,45 milijarde korisnika interneta te 5,17 milijarde korisnika društvenih mreža. U online svijetu najviše vremena provode korisnici u dobi od 16 do 24 godine. Dnevno provođenje vremena na internetu 2023. godine u prosjeku je iznosilo čak šest sati i trideset i sedam minuta (Statista, 2024). Adolescenti danas odrastaju u društvenom svijetu koji ima obilježja urbaniziranosti, mobilnosti i globalne umreženosti (Sawyer i sur., 2018). Današnja komunikacija uglavnom se odvija na društvenim mrežama koje su neizostavan dio kako njihovog, tako i našeg digitalnog života. „Granice između online i offline svijeta nisu uvijek jasne. Adolescenti često nose svoje pametne telefone ili mobilne uređaje sa sobom u svakom trenutku, a neki su gotovo cijeli dan online“ (Jonsson, 2015: 15).

Razdoblje adolescencije, koje predstavlja društveno određenu fazu između djetinjstva i odrasle dobi, možemo podijeliti na tri faze. Prva faza, odnosno rana adolescencija koja traje od 11 do 13 godina, zatim na drugu fazu, odnosno srednju fazu koja traje od 13 do 17 godina te na treću fazu, odnosno kasnu adolescenciju koja traje od 17 do 19 godina. Možemo spomenuti ranu odraslu dob koja traje od 18 do 25 godina, a predstavlja razdoblje od kasnih adolescentskih godina do dvadesetih (Salmela-Aro, 2011). Sawyer i suradnici (2018) smatraju da je trenutna definicija adolescencije ograničena jer pubertet kao ključna promjena u razvoju mlade osobe ne znači nužno sazrijevanje, tj. odrastanje. Razlog je tomu činjenica da se fizički, emocionalni i kognitivni razvoj nastavlja i nakon dvadesete godine života. Predlažu razdoblje od 10 do 24 godine kao razdoblje nove adolescencije (eng. the new adolescence). S druge strane, navedeno bi moglo biti riskantno jer bi se adolescente smatralo nesposobnima za preuzimanje odgovornosti i bili bi društveno isključeni prilikom donošenja važnih odluka (Sawyer i sur., 2018). To je važno istaknuti kada govorimo u kontekstu sekstinga i digitalne odgovornosti.

„Adolescenti, kako bi postali samoregulirani, individualizirani i kompetentni pojedinci, trebaju i slobodu za istraživanje i eksperimentiranje, kao i zaštitu od iskustava koja su očito opasna“ (Baumrind, 1991: 60). Seksting postaje učestala komunikacija kod mladih koja kod roditelja s jedne strane izaziva zabrinutost, a s druge strane nerazumijevanje. „Digitalni komunikacijski mediji i internet značajno su promijenili način na koji adolescenti komuniciraju i uspostavljaju kontakte“ (Turzák i sur., 2021:326). Predstavlja složen fenomen koji ne možemo jednodimenzionalno sagledati, a s druge strane može prijeći u zlostavljanje. Morelli i suradnici (2016) u svom su istraživanju utvrdili da su osobe koje umjereno i često sudjeluju u sekstingu,

češće žrtve i počinitelji nasilja u vezama uživo i online. Učestali korisnici sekstinga pokazali su više rizičnih ponašanja koja su povezana sa sekstingom kao što su na primjer dijeljenje eksplicitnog sadržaja sa strancima, prisila na seksting od strane partnera ili sudjelovanje u sekstingu pod utjecajem supstanci. Činjenica je da „suvremeni seksting ima dalekosežnije posljedice nego što ga je imao ranije, a sve zbog mogućnosti koje pružaju elektronički mediji – izrazito brzo širenje poruka čak i dosezanje do osoba koje uopće nisu imale namjeru svjedočiti takvom sadržaju“ (Sesar, Dodaj, 2020: 54). Trebamo razlikovati konsenzualni seksting i nekonsenzualni seksting. Drugim riječima, konsenzualni seksting ne predstavlja nečiji pritisak ili ucjenu da se pošalje eksplicitan sadržaj niti kreiranje ili prosljeđivanje nečijih fotografija bez njihova pristanka (Döring, 2014). Konsenzualni seksting predstavlja uobičajeno i razvojno primjereno ponašanje adolescenata koji sudjeluju u sekstingu dok je nekonsenzualni seksting rizičan i dovodi mlade u situaciju s brojnim negativnim posljedicama (Dodaj i sur., 2024). Nepromišljenost, pritisak vršnjaka i osobine ličnosti visokog rizika utječu na sudjelovanje adolescenata u rizičnom i devijantnom ponašanju vezanom za seksting ponašanje (Döring, 2014).

Ako gledamo seksting kao jednu vrstu intimnosti s obzirom na to da su u pitanju mogući eksplicitni sadržaji, treba osvijestiti nekoliko problema intimnosti povezanih s internetom: anonimnost, dostupnost, pristupačnost, približnost, prihvatljivost, dvosmislenost i prilagodba. Anonimnost omogućuje pojedincu da sakrije svoj identitet. Dostupnost omogućuje pojedincu da pristupa s različitih lokacija zahvaljujući internetu. Pristupačnost omogućuje pojedincu da besplatno održava odnos sa svojim partnerom putem različitih društvenih mreža, tj. internetom umjesto da fizički odlaze na neka mjesta i slično. Približnost omogućuje pojedincu da sudjeluje u određenim seksualnim radnjama u kojima ne bi mogao uživo sudjelovati, a što mu internet omogućuje. Prihvatljivost se odnosi na prihvaćanje online ponašanja koja bi u stvarnosti mogla biti neprikladna i društveno neprihvaćena. Dvosmislenost se odnosi na problem definiranja problematičnog online odnosa, a posebno u intimnim odnosima. Prilagodba omogućuje pojedincu da prilagodi svoje ponašanje online i uživo (Hertlein, Stevenson, 2010). „U doba interneta i mobilnih uređaja, intimna komunikacija – kao sastavni dio izgradnje i održavanja romantičnih i seksualnih odnosa – odvija se putem različitih kanala, uključujući komunikaciju licem u lice, telefonske pozive, e-mailove te tekstualne i fotografske poruke“ (Döring, 2014: 6).

Pistoni i suradnici (2023) utvrdili su na uzorku od 1866 talijanskih adolescenata da 36,2 % adolescenata sudjeluje u pasivnom sekstingu, a 17,8 % njih sudjeluje u aktivnom sekstingu. Spol, dob, povezanost i djetetovo otkrivanje informacija roditeljima o sebi značajni su prediktori za slanje eksplicitnog sadržaja. Uzorak u dobi od 18 i 19 godina više sudjeluje u aktivnom sekstingu

za razliku od uzorka u dobi od 13 do 15 godina. Kod muških adolescenata bila je veća vjerojatnost za pasivnim sekstingom, odnosno primanje eksplicitnog materijala. Ntountoumi i suradnici (2024) proveli su istraživanje na 485 grčkih sudionika u dobi od 16 do 64 godine te su utvrdili da je čak 87,3 % adolescenata i mladih odraslih (16-30) poslalo fotografije ili videozapise sa seksualnim sadržajem. Većina njih (98,4 %) koristi društvene mreže kao što su Instagram, Facebook, Snapchat. Čak 87,6 % adolescenata i mladih odraslih (16–30 godina) primili su eksplicitan materijal. Muški sudionici (79 %) u većem postotku šalju vlastiti eksplicitan materijal, a 91,8 % njih zaprimilo je eksplicitan materijal u odnosu na ženske sudionike. Sudionici su u prosjeku s 18,5 godina poslali eksplicitan materijal. Od 60 % sudionika koji su poslali eksplicitan materijal do 18. godine, njih 29 % bilo je mlađe od 16 godina. Većina (90,55 %) je poslala eksplicitan materijal svojim partnerima, a 9,45 % je poslalo prijateljima, strancima na društvenim mrežama i slično. Barroso i suradnici (2021) proveli su istraživanje na 4281 sudionika u dobi od 12 do 20 godina. Zabrinjavajuće je da je 4,8 % sudionika sudjelovalo u zloupotrebljavajućem seksting ponašanju, odnosno slali su neovlašteni eksplicitni sadržaj drugih osoba. Čak 4,3 % sudionika identificiralo je sebe kao žrtvu tog sekstinga. Muški adolescenti (n=143) u većem broju su počinitelji zloupotrebljavajućeg seksting ponašanja.

Što se tiče situacije u Hrvatskoj, Buljan Flander i suradnici (2021) proveli su istraživanje na uzorku od 1794 srednjoškolaca u Hrvatskoj. Čak 46,2 % sudionika primilo je eksplicitan materijal putem društvenih mreža od kojih prednjače Snapchat i Instagram. Zanimljivo je da 43,4 % sudionika nikad nije reklo pošiljatelju da prestane slati eksplicitan materijal. Eksplicitan materijal najčešće se šalje partnerici (21,2 %) i prijateljima (12,9 %). Zabrinjavajuće je da je 13,1 % srednjoškolaca poslalo eksplicitan materijal na nagovor, a 4 % njih poslalo je pod prisilom. Kvesić i suradnici (2024) proveli su istraživanje na 598 hrvatskih srednjoškolaca u dobi od 16 do 18 godina. U slanju seksualno eksplicitnog sadržaja sudjelovalo je ukupno 30 % srednjoškolaca, u primanju eksplicitnog sadržaja sudjelovalo je 48,66 % srednjoškolaca, a u prosljeđivanju eksplicitnog sadržaja sudjelovalo je 8,361 % sudionika. Više od 50 % srednjoškolaca koji su u vezi, sudjelovali su u slanju seksualno eksplicitnog sadržaja. Čak 69,57 % srednjoškolaca koji su u vezi, sudjelovali su u primanju eksplicitnog materijala. U prosljeđivanju sekstova sudjelovalo je 14,13 % srednjoškolaca koji su u vezi. Srednjoškolci koji sudjeluju u slanju eksplicitnog materijala pokazuju višu razinu optimizma i učinkovitije strategije suočavanja, ali istovremeno izraženije psihosocijalne teškoće te probleme u ponašanju i odnosima.

Možemo smatrati da seksting postavlja brojne izazove pred mlade jer oni često ne razmišljaju o tome što može biti ako se pošalje neki eksplicitan sadržaj na kojem se jasno može identificirati osoba. Posljedice sekstinga brojne su:

- mentalna patnja u obliku srama i poniženja koja proizlazi iz daljnje distribucije eksplicitnih fotografija bez odobrenja
- uznemiravanje koje nastaje kada se zlostavljaju ili označavaju (targetiraju) osobe koje su poslale eksplicitne fotografije te daljnja nekontrolirana distribucija materijala
- ekonomska šteta koja se očituje u gubitku posla ili nemogućnosti pronalaska posla zbog eksplicitnih fotografija koje ostaju u digitalnom prostoru, a što budući poslodavac može vidjeti
- roditeljska kazna koja može rezultirati oduzimanjem pametnog telefona
- kazna u školi koja se može očitovati u obliku isključenja ili suspenzije pogotovo ako seksting ide u smjeru elektroničkog zlostavljanja
- kazna prema zakonu koja se očituje u kaznenim postupcima protiv maloljetnika čije aktivnosti sekstinga odlaze u kršenja zakona vezano za „dječju pornografiju“
- društvena stigma koja može pratiti maloljetnika ako bude osuđen zbog neprihvatljivih seksting aktivnosti koje krše zakone o dječjoj pornografiji te će nositi etiketu seksualnog prijestupnika do kraja života
- „samoiskorištavanje“ koje predstavlja destruktivno ponašanje kada maloljetnici proizvode vlastitu „dječju pornografiju“, odnosno „samoproizvedena dječja pornografija“ (Leary, 2008 prema Calvert, 2009), a što se može zloupotrijebiti (Calvert,2009).

Važno je razumjeti suvremene fenomene kao što je seksting. Tehnologija napreduje svakim danom i donosi nove trendove. Kada su u pitanju mladi, treba pažljivo promatrati moderne trendove i fenomene. Ako je nešto aktualno, ne znači da je bez posljedica. Teorijska analiza ovog diplomskog rada podijeljena je na dva dijela koji se odnose na fenomen seksting i obiteljske čimbenike. Analizirano je kako se definira seksting i koje vrste sekstinga postoje, koji motivi stoje u pozadini sekstinga, utjecaj sekstinga na mentalno zdravlje, povezanost sekstinga s rizičnim ponašanjima, uloga obitelji, povezanost strukture obitelji sa sekstingom, važnost obiteljske komunikacije te utjecaj roditeljskih odgojnih stilova. Nakon teorijske analize slijedi empirijska analiza u kojoj je provedeno anketno istraživanje, a u kojem su sudjelovali studenti prve godine prijediplomskog studija. Istraživanjem se htjelo vidjeti koji su obiteljski čimbenici značajno povezani sa seksting ponašanjem.

II. TEORIJSKA ANALIZA

2.1. Definicija sekstinga i vrste sekstinga

Seksting s vremenom dobiva na važnosti, a posebno kada su u pitanju mladi. Osnovni je temelj sekstinga kombinacija dviju engleskih riječi, a to je „sex“ i „texting“. Davne 2011. pojam *sexting* je ušao u Oxfordov rječnik (Sesar, Dodaj, 2020), a 2009. godine pojam je bio razmatran kao finalist za riječ godine za New Oxford American Dictionary (Chaudhary i sur., 2017). Još ranije, 2005. pojam je javno definiran kao konsenzualno slanje fotografija putem pametnih telefona (Chaudhary i sur., 2017). Možemo primijetiti da je seksting odavno s nama.

Postoje brojne definicije tumačenja fenomena sekstinga kod različitih autora, a od kojih ćemo izdvojiti nekoliko. Marume i suradnici (2018) definiraju seksting kao fenomen koji predstavlja slanje poruka, slika, zvuka i videozapisa sa seksualnim sadržajem pomoću različitih tehnoloških uređaja. Winkelman i suradnici (2014: 6) navode da je seksting „inherentno poticajan - uključuje i kognitivni i vizualni seksualni sadržaj sa stvarnim ili potencijalnim seksualnim partnerom“. Bianchi i suradnici (2021) tumače seksting kao razmjenu seksualno sugestivnog ili provokativnog materijala kao što su poruke, fotografije, videozapisi i to pomoću interneta, pametnih telefona i društvenih mreža. Wolak i suradnici (2012) koriste kraću definiciju sekstinga jer smatraju da je pojam neprecizan u značenju, stoga seksting definiraju kao „slike sa seksualnim sadržajem koje proizvode mladi“ (eng. youth-produced sexual images). Sesar i suradnici (2019) navode da je seksting nova forma komunikacije koja predstavlja razmjenu seksualnih eksplicitnih materijala pomoću elektroničkih medija. Kletke i suradnici (2014:45 prema Pistoni i sur., 2023: 661) definiraju seksting kao „slanje tekstova ili fotografija, primanje tekstova ili fotografija, ili slanje i primanje tekstova ili fotografija seksualne prirode“. Navedeno govori da je srž sekstinga ista, a to je da se radi o razmjeni eksplicitnih materijala pomoću različitih kanala što je digitalno doba itekako olakšalo i omogućilo.

Najpoznatija osnovna podjela sekstinga je prema Calvertu (2009) koji seksting dijeli na primarni i sekundarni. Primarni seksting odnosi se na maloljetnika koji je snimio materijal eksplicitnog sadržaja samog sebe i taj materijal prosljeđuje dalje. U tom sekstingu vlada konsenzualni odnos. Sekundarni seksting odnosi se na druge osobe koje su primile taj materijal od primarnog pošiljatelja ili nekoga drugoga te ga prosljeđuju dalje. U svakom slučaju, prvotni kreator eksplicitnog materijala gubi kontrolu nad tim materijalom ako se dijeli dalje. Posebnu pažnju treba posvetiti osvetničkom sekstingu koji predstavlja najteži oblik sekstinga, a odnosi se na dijeljenje

eksplicitnog sadržaja bivšeg partnera bez pristanka čime se narušava integritet i privatnost osobe (Calvert, 2009).

Seksting možemo promatrati kao aktivni i pasivni. Aktivni seksting odnosi se na stvaranje, prikazivanje, objavljivanje, slanje ili prosljeđivanje eksplicitnog materijala trećoj strani dok se pasivni seksting odnosi na radnje poput traženja ili primanja eksplicitnog materijala (Barrense-Dias i sur., 2017). Nadalje, razlikujemo konsenzualni i nekonsenzualni seksting. Motivi konsenzualnog sekstinga seksualne su prirode u smislu istraživanja seksualnosti ili ostvarivanja intimnosti s partnerom te izgradnje i potvrđivanje slike o vlastitu tijelu. Nasuprot tomu su motivi nekonsenzualnog sekstinga koji su instrumentalne prirode u smislu uznemiravanja, zlostavljanja ili čak novčane zarade (Bianchi i sur., 2021). Wolak i suradnici (2012) razlikuju eksperimentalni seksting i problematični seksting. Eksperimentalni seksting odnosi se na adolescente. U tom sekstingu, eksplicitan materijal nastaje kao rezultat uobičajenih adolescentnih ponašanja kao što su flert, potraga za romantičnim partnerom, eksperimentiranje sa seksualnom intimnošću i slično, stoga ne sadrži namjeru nanošenja štete drugoj osobi. S druge strane, problematični seksting sadrži nasilne i kriminalne motive u kojem mogu sudjelovati odrasli sa svrhom primanja i traženja eksplicitnog materijala, a mladi mogu koristiti materijal u svrhu nanošenja štete drugoj osobi kao što je podjela eksplicitnog materijala bez pristanka osobe koja se nalazi na tim materijalima. Dodaj i Sesar (2020) kategoriziraju seksting kao relacijski seksting, reaktivni seksting, prisilni seksting i nasilni seksting. Relacijski seksting odnosi se na individualne napore kako bi se potaknula i održala intimnost ili veza s partnerom. Eksplicitan materijal u tom sekstingu ne objavljuje se na internetu te međusobna razmjena eksplicitnog materijala uključuje različite razine seksualnosti (npr. polugola fotografija) i različite seksualne sadržaje (npr. videozapis). Reaktivni seksting odnosi se na oportunistički oblik sekstinga u kojem osobe šalju, objavljuju, primaju ili prosljeđuju eksplicitan materijal potencijalnom partneru kako bi istražili svoj identitet i svoju seksualnost te, na primjer privukli pažnju vršnjaka. Prisilni seksting odnosi se na prisilnu razmjenu eksplicitnog materijala od strane partnera ili potencijalnog partnera, a posebno kod romantičnih odnosa u kojima se ostvaruju intimni odnosi i ulažu naponi kako bi se, na primjer održala veza. Nasilni seksting obuhvaća kriminalne i nasilne elemente jer odrasli mogu tražiti eksplicitan materijal od maloljetnika ili maloljetnici mogu sekstati s odraslima. Ta kategorija sekstinga može uključivati nasilna ponašanja kao što su iznuda, seksualno zlostavljanje, obmana i slično te ima namjeru nanošenja štete drugoj osobi (Dodaj i Sesar, 2020). Također, možemo spomenuti još jedan oblik sekstinga, a to je „neželjeni, ali sa pristankom seksting“ (eng. unwanted but consensual sexual activity). Taj seksting opisuje situaciju u kojoj osoba dobrovoljno sudjeluje u neželjenom sekstingu

iako tog trenutka nije htjela u potpunosti sudjelovati. Osobe s anksioznom privrženošću sklonije su uključivanju u seksualna ponašanja, uključujući seksting, kako bi izbjegle sukob, odnosno svađu (Drouin, Tobin, 2014).

Sesar i suradnici (2019) razvili su model individualnih i kontekstualnih faktora ponašanja koji objašnjavaju seksting ponašanje. Individualni faktori obuhvaćaju demografske i kognitivne karakteristike te karakteristike intimnih odnosa. Demografske karakteristike odnose se na spol i dob. Kognitivne karakteristike obuhvaćaju pozitivan stav, društveno emancipiranje, postizanje popularnosti i statusa u grupi te odgovor na vršnjački pritisak. Karakteristike intimnih odnosa obuhvaćaju odgovor na partnerov pritisak, postizanje intimnosti i vrste privlačnosti, tj. pažnje. Kontekstualni faktori odnose se na socijalne i kulturne vrijednosti. Drugim riječima, seksting je prožiman brojnim faktorima koji ga oblikuju. Pored demografskih obilježja i kontekstualnih faktora treba razumjeti procese na kognitivnoj razini koji su potaknuli pojedinca da sudjeluje u sekstingu, njegove/ne stavove i osjećaje te društvenu prihvaćenost pojedinca (Sesar i sur., 2019).

Seksting ne treba shvatiti olako kada se ulazi u pravne okvire. Mladi, točnije maloljetnici, često ne osvještavaju i ne vide problem u snimanju, slanju, distribuciji ili posjedovanju eksplicitnog sadržaja sebe ili drugih maloljetnika na svojim pametnim telefonima. Problem je što mogu biti kazneno sankcionirani u kontekstu „dječje pornografije“ (Calvert, 2009). Isto to ističu Wolak i suradnici (2012: 5): „Jedno od ključnih pitanja koje izaziva zabrinutost oko sekstinga među mladima jest ranjivost mladih na uhićenje i kazneni progon zbog dječje pornografije“. U Republici Hrvatskoj seksting nije posebno reguliran i nije zabranjen, ali zbog prirode eksplicitna sadržaja može ulaziti pod određene članke Kaznenog zakona posebno kada je u pitanju već spomenuta „dječja pornografija“ (Herceg Pakšić, Jerković, 2023). Veliki pomak dogodio se u Republici Hrvatskoj 2021. godine kada je Hrvatski Sabor na sjednici donio odluku o proglašenju Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona te uveo Članak 144.a „Zlouporaba snimke spolno eksplicitnog sadržaja“¹, a kojim se navodi sljedeće:

„(1) Tko zlouporabi odnos povjerenja i bez pristanka snimane osobe učini dostupnim trećoj osobi snimku spolno eksplicitnog sadržaja koja je snimljena uz pristanak te osobe za osobnu uporabu i na taj način povrijedi privatnost te osobe, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

¹ Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_07_84_1562.html

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko uporabom računalnog sustava ili na drugi način izradi novu ili preinači postojeću snimku spolno eksplicitnog sadržaja i tu snimku uporabi kao pravu te time povrijedi privatnost osobe na toj snimci.

(3) Tko kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka počini putem računalnog sustava ili mreže ili na drugi način zbog čega je snimka postala dostupna većem broju osoba, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine².

Angažiranošću udruge B.a.B.e. koja je pokrenula inicijativu i skupljala potpise³, „osvetnička pornografija“ postala je kazneno djelo. Spomenuti fenomen proizlazi iz sekstinga, a dobiva na pažnji jer digitalno doba postavlja brojne izazove pred kaznenopravni sustav. Prije donošenja Članka 144.a, Članak 144. „Neovlašteno slikovno snimanje“ imao je neku ulogu regulacije neovlaštena snimanja osobe. Spomenuti članak nije bio jasno definiran u pogledu „osvetničke pornografije“, odnosno zlouporabe privatnog eksplicitnog sadržaj posebno kada govorimo o sekstingu. Livazović (2012) je utvrdio na 735 ispitanika da češća uporaba medija s jedne strane povećava ovisnost, a s druge strane izlaže cyber zlostavljanju i rizičnom seksualnom ponašanju. Seksting u tom kontekstu možemo promatrati kao ulaz u rizična ponašanja jer adolescenti koji neodgovorno koriste medije izlažu sebe potencijalnim opasnostima kao što je ucjenjivanje materijalima.

Kako bi adolescenti razumjeli i osvijestili odgovornost u kreiranju sadržaja i osobnom izražavanju, potrebno je razvijati medijsku kompetenciju koja će im omogućiti kritičko razumijevanje, prosuđivanje, evaluaciju i stvaranje medijskog sadržaja. Roditelji imaju važnu ulogu u jačanju medijske kompetencije tako što ograničavaju vrijeme provođenja pred ekranom, nadziru sadržaj te diskutiraju o pozitivnim i negativnim medijskim porukama (Livazović, 2014). Seksting se ne smije zanemariti ako uzmemo u obzir moguće radnje na štetu maloljetnika kao što su vrbovanje, elektroničko zlostavljanje, seksualno uznemiravanje i slično. Obitelj ima važnu ulogu u adolescentskom životu, stoga treba biti oslonac u različitim životnim iskustvima, uključujući sudjelovanje u sekstingu. Pravovremena reakcija u obitelji od velikog je značaja za adolescentsko ponašanje i djelovanje. Ipak, treba uzeti u obzir motive koji su značajni za sudjelovanje u seksting ponašanju.

² Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_07_84_1562.html

³ Preuzeto s <https://babe.hr/en/1263-kazna-do-tri-godine-zatvora-za-osvetnicku-pornografiju/>

2.2. Motivi za seksting i utjecaj na mentalno zdravlje adolescenata

Današnji su adolescenti multitaskeri jer u isto su vrijeme društveni, znatiželjni, tehnološki vješti i žele biti prihvaćeni kod vršnjaka (Ahern, Mechling, 2013). To može biti zahtjevno jer se nalaze u jednom od osam Eriksonovih stadija psihosocijalnog razvoja ličnosti, a to je kriza identiteta nasuprot konfuzije identiteta (12 - 18 godina). Uspješan ishod toga trebala bi biti vjernost (Lacković Grgin, 2006). S obzirom na to da se mladi suočavaju s različitim promjenama, Ginott (1996 prema Stevanović, 2000) ističe da adolescenti moraju prevladati dječji odnos s roditeljima te ući u prijelazno razdoblje adolescencije k odraslosti kako bi mogli pronaći svoju osobnost, izgraditi svoj identitet i prepoznati svoj trenutni položaj. Seksting možemo promatrati jednim dijelom suočavanjem s vlastitim identitetom i prekidom dječjih spona s roditeljima.

U kontekstu istraživanja identiteta mladih, važno je istaknuti Teoriju samoodređenja i Maslovljevu hijerarhiju temeljnih ljudskih potreba. Kroz teoriju samoodređenja proteže se pojam samoodređenja koje predstavlja sposobnost pojedinca da upravlja sobom, samostalno donosi odluke i određuje vlastite aktivnosti. Pojam su uveli Deci i Ryan (1985). Teorija samoodređenja navodi da ljudi mogu biti samoodređeni kada su ispunjene njihove potrebe za kompetencijom, povezanošću i autonomijom. Samoodređenje može pridonijeti neovisnosti pojedinca, stoga ima veliki utjecaj na mentalno zdravlje i dobrobit. Pojedinaac je odgovaran za sve što se dogodi, a što znači da samoodređenje ima utjecaj na motivaciju. Ako pojedinac vjeruje u sebe da može upravljati sobom, to doprinosi pronalasku motivacije za izvršenje određenog zadatka. Teorija ističe ljudsku potrebu za rastom koja pokreće ponašanje. Pojedinaac treba savladati životne izazove kako bi se razvijao. Također, teorija ističe intrinzičnu motivaciju pojedinca s obzirom na to da se nalazi u dualitetu između vanjskih motiva, tj. ekstrinzičnih, unutarnjih, tj. intrinzičnih motiva i potreba pojedinca. Pojedinaac gubi kontrolu ako sudjeluje u nekom ponašanju koje nije rezultat samoodređenosti, već posljedica malo ili nimalo izbora, tj. provodi se jer se mora obaviti, a ne iz nekog vlastitog užitka i zadovoljstva. U toj teoriji, ljudi su usmjereni trima urođenim i univerzalnim psihološkim potrebama, a to su već spomenuti: kompetencija, srodstvo i autonomija. Kompetencija se odnosi na sposobnost pojedinca da se uspješno nosi s izazovima okoline i pri tome bude učinkovit. Povezanost se odnosi na potrebu, tj. sposobnost pojedinca da pripada nekoj zajednici i ostvaruje privrženost s drugim ljudima. Autonomija predstavlja sposobnost pojedinca da samoupravlja i ostvaruje neovisnost u svom ponašanju. Osobe koje su razvile visok stupanj samoodređenja, sklonije su vjerovati u vlastite sposobnosti i imaju kontrolu nad vlastitim životom kada se suoče s nekom teškom situacijom. Također, imaju visoku samomotivaciju za izvršenje

nekog zadatka te se ne zadovoljavaju vanjskim nagradama. Konačno, preuzimaju odgovornost za svoje ponašanje, bilo pozitivno ili negativno (Lopez-Garrido, 2023).

Maslowljeva hijerarhija potreba motivacijska je teorija koja obuhvaća pet razina ljudskih potreba, a to su fiziološke potrebe, potrebe za sigurnošću, potrebe za ljubavlju i pripadnošću, potrebe za poštovanjem i potrebe za samoaktualizacijom. Maslow je smatrao da se prvo trebaju zadovoljiti fiziološke potrebe kako bi pojedinac mogao dostići druge razine iako kasnije uočava da redosljed zadovoljenja potreba može biti drugačiji zbog nekih vanjskih okolnosti ili individualnih razlika. Taj model potreba dijeli se na dvije skupine ljudskih potreba, odnosno na potrebe za nedostatkom i na potrebe za rastom. Potrebe za nedostatkom obuhvaćaju fiziološke potrebe, potrebe za sigurnošću, potrebe za ljubavlju i pripadnošću i potrebe za poštovanjem. One nastaju zbog uskraćenosti i nezadovoljenja potreba iz čega proizlaze ponašanja koja su motivirana tim nedostatkom. Potrebe za rastom obuhvaćaju petu razinu, odnosno samoaktualizaciju te se ostvaruje kroz intelektualno i kreativno izražavanje. Maslow proširuje hijerarhiju potreba i dodaje dvije potrebe, odnosno kognitivne i estetske potrebe. Kognitivne potrebe predstavljaju potrebe čovjeka za znatiželjom, znanjem, razumijevanjem, istraživanjem, a estetske potrebe predstavljaju potrebe za uvažavanjem, ljepotom i slično. Zadovoljenje estetskih potreba ne odnosi se samo na fizičku ljepotu već i na emocionalno i mentalno zadovoljstvo kao rezultat reda i elegancije. Najviše razine potreba su potrebe za transcendencijom, a koje su dodane kasnije. One predstavljaju potrebu da se čovjek poveže s višom stvarnošću, svemirom ili nekom svrhom, a što nadilazi osobno ja te ističu potrebu za pomaganje drugima u ostvarivanju punog potencijala. Potreba za samoaktualizacijom predstavlja osobni rast i ostvarivanje vlastita potencijala te traje cijelog života, a u njoj pojedinac pronalazi smisao života (McLeod, 2024).

Seksting možemo promatrati u teoriji samoodređenja kroz univerzalne psihološke potrebe. U kontekstu autonomije, pojedinac samostalno i svojevolarno odabire da će svoj određeni eksplicitan materijal podijeliti s nekime. Ako dijeli s osobom taj materijal, u kontekstu povezanosti možemo to smatrati nekakvom težnjom za ostvarivanjem intimnosti u odnosu. Kompetenciju u sekstingu može se promatrati kao cilj koji pojedinac želi postići slanjem eksplicitna materijala kao što je, na primjer postizanje zadovoljstva. Ako se promatra u kontekstu vanjskih motivatora i unutarnjih motivatora, seksting može biti intrinzično motiviran zbog zabave ili zadovoljstva, a ekstrinzično može biti motiviran zbog nekog određenog vršnjačkog pritiska ili oklade. U Maslowljevoj hijerarhiji potreba seksting možemo promatrati kroz pet razina potreba. Na razini fizioloških potreba seksting može djelovati kao zadovoljenje, npr. seksualnog nagona. Na razini potreba za sigurnošću seksting može predstavljati most emocionalne sigurnosti i povjerenja. Na razini potreba

za ljubavlju i pripadanjem seksting može biti primjer izražavanja ljubavi ili bliskosti prema partneru. Na razini potreba za poštovanjem seksting može djelovati kao potvrda samopouzdanja. Konačno, na razini potrebe za samoaktualizacijom, seksting može biti nekakva zona istraživanja, npr. svog seksualnog identiteta.

Analizirajući seksting kroz potrebe pojedinca, možemo uvidjeti da stupanje u seksting krije brojne motive u pozadini. Ragona i suradnici (2023) navode da veća ovisnost o društvenim mrežama utječe na veću motivaciju za sudjelovanjem u sekstingu te češće sudjelovanje u tim obrascima ponašanja. Zanimljivo je da su muški sudionici imali viši rezultat od ženskih sudionica u pogledu očekivanja od sekstinga, odnosno negativna očekivanja o slanju sekstova i pozitivna očekivanja o primanju sekstova. Percepcija sebe i drugih može uvelike utjecati na seksting očekivanja. Naime, negativna očekivanja o slanju sekstova temelji se na percepciji koja smatra osobe prljavim, glupima i ranjivima ako šalju eksplicitan sadržaj. Suprotno su tomu pozitivna očekivanja o primanju sekstova čija percepcija osobe smatra cijenjene, privlačnima i samopouzdanima ako primaju eksplicitan sadržaj. Dodaj i suradnici (2022) utvrdili su razlike na 440 ispitanika iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske u kontekstu prediktora motivacije u sudjelovanju u sekstingu. Na uzorku Bosne i Hercegovine dob i stavovi prema sekstingu pokazali su se kao prediktori za instrumentalne motive, a prediktori motiva za jačanje tjelesne slike pokazali su se spol i stavovi prema sekstingu. Na uzorku Hrvatske spol i stavovi prema sekstingu pokazali su se kao prediktori instrumentalnih, tj. agresivnih motiva za seksting, a stavovi prema sekstingu pokazali su se kao značajan prediktor motiva za jačanje tjelesne slike. Stavovi prema sekstingu na uzorku u Bosni i Hercegovini jači su prediktor za motivaciju za seksting s ciljem seksualnog zadovoljenja u odnosu na uzorak u Hrvatskoj. Bianchi i suradnici (2021) proveli su istraživanje u kojem su istražili individualne korelacije triju motivacija za seksting, odnosno seksualne svrhe, instrumentalne / problematične razloge te jačanje tjelesne slike. Najčešće motivacije za seksting bile su seksualne svrhe i jačanje tjelesne slike. Howard i suradnici (2023) u svom su istraživanju utvrdili najčešće motive za seksting kao što je „biti seksi ili iniciranje intimnog odnosa“ i „flertovanje“, a drugi su motivi bili „zbog pritiska“, „samoizražavanje“, „zato što ih je netko na to pozvao“ i „kao šalu ili biti smiješan“. Martinez-Prather i Vandiver (2014) u svom istraživanju donose slične motive za seksting te su najčešće odabrani motivi flertovanje i pritisak od partnera, zatim slijedi sredstvo traženja seksualnog odnosa te u manjoj mjeri privlačenja pažnje i šale.

Seksting zbog privatnosti, povjerenja i pritiska može imati brojne posljedice u vezi mentalnog zdravlja do te mjere da može biti povezan s depresivnim simptomima (Howard i sur., 2023). Houck i suradnici (2014) utvrdili su da oni koji sekstaju imaju većih poteškoća s emocionalnim

samopouzdanjem i sviješću o svom emocionalnom stanju. Oni koji sudjeluju u online seksualnim ponašanjima imaju lošije mentalno zdravlje u odnosu na svoje vršnjake koji ne sudjeluju (Jonsson, 2015). Sciacca i suradnici (2023) u svom istraživanju utvrdili su da je neovlašteno dijeljenje eksplicitna materijala povezano sa simptomima depresije i nižim samopoštovanjem. Oni koji nisu imali iskustva s neovlaštenim dijeljenjem eksplicitna materijala imali su visoko samopoštovanje. Slanje seksualnih poruka značajno je povezano sa simptomima anksioznosti (Chaudhary i sur., 2017). Zanimljivo je da konsenzualno slanje seksualnih poruka može biti značajnije kod onih sudionika koji su prijavili depresivne simptome i pokušaje samoubojstva te elektroničko zlostavljanje (Frankel i sur., 2018). Ragona i suradnici (2023) smatraju da osobe koje imaju drugačiju sliku o sebi, a sudjeluju u sekstingu, imaju lošije samopouzdanje. Akpunne i suradnici (2024) u svom su istraživanju uočili kako su depresija, anksioznost i stres značajno predviđeni seksting ponašanjem. Barroso i suradnici (2021) u svom su istraživanju ustanovili da su počinitelji zloupotrebljavajućeg sekstinga prijavili značajno više nivoe agresivnosti, anksioznosti, depresije, češća iskustva emocionalnog zlostavljanja, emocionalnog zanemarivanja i drugo.

Možemo uočiti kako je važno brinuti o mentalnom zdravlju posebno kada je u pitanju seksting. Iako postoje brojni motivi stupanja u seksting ponašanje, kod mladih treba osvijestiti njihovu vrijednost i njihov integritet kako ne bi u nekoj određenoj situaciji doživjeli povredu. Mladi su u osjetljivu razdoblju kada je važno pripadati vršnjačkoj grupi i biti dio nečega što može uključivati rizična ponašanja.

2.3. Povezanost sekstinga s rizičnim ponašanjem adolescenata

Vršnjački pritisak i konformizam dobivaju veću značajnost u adolescenciji nego u djetinjstvu s obzirom na to da mladi provode više vremena sa svojim vršnjacima. Vršnjački su odnosi važni jer mladi žele pripadati određenoj vršnjačkoj grupi. Iz tog se razloga mogu prepustiti vršnjačkom pritisku da sudjeluju u određenim ponašanjima koja njihova obitelj možda ne odobrava (Berk, 2015). Seksting i rizična ponašanja kao što su konzumiranje alkohola, upotreba supstanci i rizičan spolni odnos, mogu biti pravi izazov za mlade.

Mlade se često tradicionalno gleda kao problem ili resurs. Mladi kao resurs predstavljaju se kao nositelji poželjne budućnosti i dominantnih društvenih vrijednosti te izvor inovacija i obilje vitalnog društvenog bogatstva. Suprotno tomu jesu mladi kao problem koji predstavljaju osjetljivu populaciju te izvor problema ponajviše zbog mogućeg devijantnog ponašanja s obzirom na to da nisu dovoljno integrirani u društvo (Ilišin, 2005 prema Bouillet, Uzelac, 2007). Neovisno o tomu jesu li mladi problem ili resurs, oni imaju težnju za istraživanjem i eksperimentiranjem. Ragona i suradnici (2023) uočili su da eksternalizirana ponašanja više potiču sudjelovanja u sekstingu. To posebno treba osvijestiti kada su u pitanju socijalno prihvaćena ili neprihvaćena sredstva jer to vodi do sljedećih obrazaca:

1. Eksperimentalni obrazac koji se svodi na nekoliko puta ponovljeno uzimanje alkohola ili droge, nakon čega se takvo ponašanje napušta.
2. Socijalno-rekreacijski obrazac odnosi se na situacijski uvjetovano konzumiranje pojedinog sredstva, najčešće u skupini vršnjaka i prigodno te uglavnom ne prerasta okvire samokontroliranog ponašanja.
3. Okolinsko-situacijski obrazac odnosi se na situacije koje su nelagodne i u kojima pojedinac u želji da izbjegne nelagodu posegne za ovim sredstvima. Ako uspije u redukciji nelagode, velika je vjerojatnost da će ponoviti to iskustvo i u različitim drugim nelagodnim situacijama te tako generalizirati ponašanje koje može prerasti u naviku.
4. Droga (ili alkohol) postaje dijelom svakodnevnog života kada se ne može napustiti prethodni obrazac pa ako se takvo ponašanje ne prekine, dovodi do posljednjeg obrasca (koji slijedi).
5. Kompulzivna (zlo)uporaba droge (ili alkohola) znači često i intenzivno konzumiranje bez kontrole, što dovodi do razvoja ovisnosti“ (Brlas, 2011: 78).

Pored navedenih obrazaca treba se podsjetiti triju skupina sredstava prema stupnju prihvaćanja. To su socijalno prihvaćena sredstva ovisnosti, socijalno neprihvaćena sredstva ovisnosti i sredstva ovisnosti o kojima nema jasnih moralnih stajališta. Socijalno prihvaćena sredstva odnose se na sredstva kao što su kofein, alkohol i duhan koji su društveno prihvaćeni te se ni moralno ni pravno ne sankcioniraju. Socijalno neprihvaćena sredstva ovisnosti odnose se na prave droge te se njeni konzumenti nazivaju narkomanima. Ta su sredstva ilegalna, pravno se sankcioniraju i dolazak do njih može se ostvariti društveno neprihvatljivim aktivnostima kao što je, na primjer krađa, prostitucija i slično. Sredstva o kojima nema jasnih moralnih stajališta odnose se na lijekove koji se upotrebljavaju za liječenje bolesti, a njihova zlouporaba naziva se tabletomanija (Bouillet, Uzelac, 2007).

Iz tih razloga treba promatrati povezanost sekstinga s upotrebom supstanci kao što su droge i alkohol. Howard i suradnici (2023) utvrdili su značajnu povezanost između upotrebe supstanci tijekom života i sekstinga, kao i između dostupnosti supstanci u zajednici. Zanimljivo da je doživotna upotreba supstanci značajnija za mlađe adolescente nego za starije. Benotsch i suradnici (2013) ustanovili su da osobe koje šalju eksplicitne materijale imaju veću vjerojatnost da prijave nedavnu upotrebu različitih supstanci kao što su različite droge i alkohol. Jonsson (2015) je uočila da oni koji su imali iskustva s online seksualnim ponašanjem, imaju više doticaja s pušenjem i upotrebom droga. Frankel i suradnici (2018) u svom su istraživanju utvrdili da je dobrovoljno slanje seksualnih poruka značajno vjerojatnije kod onih sudionika koji su prijavili trenutnu upotrebu duhanskih proizvoda, alkohola i prethodno seksualno iskustvo. Ntountoumi i suradnici (2024) u svom su istraživanju ustanovili da se sudionici upuštaju u seksting kada konzumiraju alkohol, koriste marihuanu i druge droge.

Adolescentsko eksperimentiranje s drogom treba uzeti s oprezom jer većina droga može nanijeti štetu percepciji i procesima mišljenja te dovesti do smrti. Problem nastaje kada počnu zloupotrebljavati sredstva ovisnosti (Berk, 2008). Važno je istaknuti da roditeljska prevencija započinje još od prvog djetetova plača jer tada se već izgrađuju temelji istinskog povjerenja. Najbolja prevencija kojom će se zaštititi adolescenta je izgradnja atmosfere povjerenja u obitelji te postavljanje dobrog roditeljskog uzora (Bastašić, 1995).

Iako se mladi dosta rano upuštaju u spolne odnose, važno je kakav odnos grade dvoje mladih pojedinaca. Spolnost prožima svako ljudsko biće, a mladenačka znatiželjnost može imati svoje rezultate, odnosno posljedice (Bastašić, 1995). Rizično seksualno ponašanje može rezultirati neželjenom trudnoćom, zarazom spolnim bolestima i seksualnom viktimizacijom te treba uzeti u

obzir da mladima nedostaje seksualno iskustvo zbog čega eksperimentiraju (Lacković-Grgin, 2006). Pored upotrebe supstanci važno je promatrati povezanost sekstinga sa seksualnim ponašanjem.

Temple (2015) navodi da je seksting relativno čest i povezan sa stvarnim seksualnim ponašanjem. Trebamo osvijestiti da „seksualna aktivnost brzo postaje stvarnost djetinjstva i adolescencije; seksualna svijest i aktivnost javljaju se u sve ranijoj dobi“ (Durham, 2008: 45 prema Calvert, 2009: 19). Prethodno seksualno iskustvo značajno je povezano sa sekstingom (Howard i sur., 2023). Marume i suradnici (2018) u svom su istraživanju na adolescentima iz Zimbabvea utvrdili da oni koji šalju eksplicitan materijal, imaju veću vjerojatnost da su imali spolni odnos, više od tri seksualna partnera i upustili se u međugeneracijski seksualni odnos. Slično potvrđuje istraživanje koje su proveli Benotsch i suradnici (2013). Uočili su da je kod onih sudionika koji su izjavili da su sudjelovali u sekstingu, postojala veća vjerojatnost da prijave više seksualnih partnera i nezaštićeni spolni odnos u posljednja tri mjeseca. Također, utvrdili su da kod osoba koje su prijavile sudjelovanje u sekstingu, postoji vjerojatnost da prijave povijest spolno prenosivih infekcija za razliku od osoba koje nisu sudjelovale u sekstingu. S obzirom na to da je veći dio sudionika nakon slanja eksplicitnih materijala stupao u spolne odnose, Benotsch i suradnici (2013) smatraju da je to nekakva vrsta flertovanja posredovana tehnologijom (eng. technology mediated flirtation strategy). Houck i suradnici (2014) ustanovili su da oni koji sekstaju, imaju veću vjerojatnost da sudjeluju u drugim seksualnim ponašanjima. Također, kod mladih koji šalju eksplicitan sadržaj u obliku, npr. fotografija postoji veća vjerojatnost da sudjeluju u seksualnim aktivnostima za razliku od onih koji šalju samo tekst. Sorbring i suradnici (2014) isto uočavaju da rizična ponašanja mogu biti povezana s više upuštanja u seksualne ili romantične odnose neovisno o tome jesu li online ili offline aktivnosti.

Mnogi roditelji možda nisu spremni za vođenje razgovora o takvoj temi ili imaju neke pogrešne stavove, odnosno uvjerenja. Ostvarivanje komunikacije na prijateljski i prirodan način o toj temi smanjuje vjerojatnost rizičnih ponašanja (Lacković-Grgin, 2006) što možemo poistovjetiti s temom sekstinga. Trebamo osvijestiti da veliku ulogu igra pozadina tih postupaka, a posebno u kontekstu obiteljskih odnosa koji prožimaju svakog adolescenta bilo na svjesnoj ili nesvjesnoj razini. Obitelj je važna u prevenciji takvih ponašanja.

2.4. Uloga obitelji u životu adolescenata

Najvažnija i najtrajnija društvena skupina od svih ljudskih društvenih skupina je obitelj (Smith i sur., 2009 prema Jaskiewicz i sur., 2016). Kako bismo shvatili važnost obitelji i njena utjecaja, važno je podsjetiti se da obitelj pripada u prvu i najvažniju razinu Bronfenbrennerove teorije ekoloških sustava - mikrosustav. Bronfenbrennerova teorija ekoloških sustava sastoji se od pet sustava, a to su: mikrosustav, mezosustav, egzosustav, makrosustav i kronosustav. Navedena teorija smatra da na razvoj pojedinca, odnosno djeteta utječu različiti okolišni sustavi koji su međusobno povezani. Najutjecajnija je razina mikrosustav koji predstavlja djetetove neposredne odnose koje ostvaruje s okolinom, a koji su dvosmjerni. Dijete ostvaruje interakcije s pojedincima kao što su prijatelji ili obitelj, a oni mogu utjecati na dijete te mijenjati stavove i uvjerenja što znači da sudjeluju u razvoju djeteta. Dijete pri tome nije pasivan sudionik (Guy – Evans, 2024).

Obitelj predstavlja skupinu ljudi u kojoj odrasli pripadnici preuzimaju odgovornost o brizi za djecu i povezani su srodnički (Giddens, 2007). Ona je odgojna zajednica (Lukaš, 2010). Zauzima važno mjesto u životu mlade osobe jer promatranjem njezinih obiteljskih korijena možemo lakše razumjeti pozadinu. Razlog tomu je sljedeći: „Kao primarna socijalizacijska jedinica, obitelj je najvažniji kontekst za prevenciju mnogih problema, poremećaja i bolesti te je jedno od najlogičnijih polazišta za preventivna nastojanja“ (Ferić Šlehan, 2008: 16). To govori da je obitelj u isto vrijeme rizičan i zaštitni čimbenik. Pripada u intencionalnu odgojnu sredinu koja, uz školu, ima primarnu djelatnost odgoja djeteta (Lukaš, Mušanović, 2020). Lukaš (2010: 28) navodi da je obitelj „za dijete zajednica s kojom je, više ili manje, cjeloživotno povezan. U njoj uči surađivati, stječe ljubav, osobnu privrženost i razvija humana svojstva koja su ugrađena u svaku socijalizacijsku zajednicu“.

Osnovne funkcije obitelji prema Murdocku (1949) su seksualna, reproduktivna, ekonomska, odgojna funkcija i one su univerzalne (Haralambos, Holbron, 2002). Vukasović (1994) ističe da su najvažnije funkcije obitelji: biološko-reproduktivna, odgojna, gospodarska, društveno-kulturna, moralna, religijska i domoljubna funkcija. Naglašava da se u obitelji izgrađuje ljudska osobnost i da je ona obilježena intimnom atmosferom i emocionalnom povezanošću. Parsons (1959 prema Haralambos, Holbron, 2002) ukazuje na dvije funkcije obitelji, a to su: primarna socijalizacija i stabilizacija ličnosti odraslih pripadnika. Primarna socijalizacija predstavlja socijalizaciju djeteta u ranom djetinjstvu i obuhvaća dva procesa: internalizaciju kulture danog društva i strukturiranje ličnosti. Humphreys (2003 prema Lukaš, 2010) ističe da je prva funkcija obitelji pružiti olakšani proces optimalna razvoja njihova člana, odnosno zadovoljiti niz potreba koje posjeduje i

individualno doživljava svaka osoba. Roditelji bi trebali aktivno izražavati potrebe kako bi djeca znala jasno izraziti svoje potrebe. Djeca neće naučiti izraziti svoje potrebe ako njihovi roditelji nisu jasno imenovali svoje potrebe.

Unatoč tomu što težimo da svaka obitelj bude zdrava, važno je osvijestiti da postoje i rizične obitelji. Zdrava je obitelj poticajna i omogućuje kvalitetne uvjete za razvoj djeteta. Njeguje vrijednosti te omogućuje djetetu, odnosno adolescentu osjećaj sigurnosti, radne navike, zdrave uzore, emocionalnu toplinu, potporu, strukturiranost svakodnevnice i slično. Suprotno tomu je rizična obitelj koja je obilježena brojnim sukobima i agresijama. Odnosi među članovima hladni su, zapuštajući i zanemarujući te adolescenti mogu biti izloženi manipulacijama, nasilju, emocionalnoj nedostupnosti roditelja i slično, a što može destruktivno utjecati na njihov razvoj (Čudina-Obradović, Obradović, 2006). Livazović i Ham (2019) su na uzorku od 259 sudionika utvrdili da niža kvaliteta obiteljskog života predviđa veću vjerojatnost cyber-viktimizacije ($p < 0,001$) i cyber-nasilja ($p < 0,05$). Ovo je posebno važno razumjeti u kontekstu sekstinga jer nekontrolirana distribucija eksplicitna materijala može dovesti do elektroničkog zlostavljanja. Dodatno, utvrdili su da pozitivni obiteljski odnosi imaju zaštitnu ulogu protiv ponašanja poput cyber-nasilja, pri čemu viša kvaliteta obiteljskih odnosa značajno smanjuje vjerojatnost počinjenja cyber-nasilja ($p < 0,05$). Također, Livazović (2017) je uočio na uzorku od 133 adolescenta da lošiji obiteljski odnosi doprinose rizičnim ponašanjima među adolescentima. Prema tomu, obitelj predstavlja značajan preventivni čimbenik u razvoju ponašanja djeteta i adolescenta, uključujući seksting, jer kvalitetni obiteljski odnosi utječu na njihovo ponašanje u online okruženju.

Potrebno je ukazati i na pojam roditeljstvo koji uključuje četiri elementa: doživljaj roditeljstva, roditeljsku brigu i skrb, roditeljske postupke, aktivnosti i ponašanje i roditeljske odgojne stilove. Doživljaj roditeljstva predstavlja ulaganje u roditeljsku ulogu te definiranje novih vrijednosti i ciljeva koji proizlaze iz emocionalnog povezivanja s djetetom, kao i iz doživljaja djetetova uspjeha i razvoja. Roditeljska briga i skrb podrazumijevaju rađanje djece te praćenje i pomaganje u djetetovu razvoju. Roditeljski postupci, aktivnosti i ponašanje predstavljaju roditeljske postupke i aktivnosti koji su usmjereni na postizanje željena cilja. Važno je istaknuti da roditeljstvo mijenja čovjeka jer u njegov je život došlo dijete koje utječe na uobičajeno dosadašnje djelovanje roditelja i može potaknuti pozitivne ili negativne osjećaje. Pojava djeteta utječe na cijeli identitet pojedinca (Čudina-Obradović, Obradović, 2006). Sabatelli i Waldron (1995) navode da se roditeljstvo može promatrati u tri dimenzije, a to su: roditeljsko zadovoljstvo, zahtjevi i stres roditeljske uloge te osjećaj roditeljske kompetencije. Lukaš (2010) ističe da je roditeljska odgovornost najteža

odgovornost jer roditelji trebaju znati koje su djetetove potrebe i zadovoljiti tražene potrebe, a s druge strane, trebaju balansirati privatni život i djetetov život.

„Obitelj postavlja osnove tjelesnog, intelektualnog, moralnog, estetskog i radnog odgoja“ (Vukasović, 1995: 194) te nastoji povezati svoje potomke s društvenom zajednicom kako bi kasnije postali njihovi članovi (Vukasović, 1995). Objedinjuje četiri temeljna kamena: ljubav, brak, potomstvo i odgovorno roditeljstvo (Vukasović, 1994). Lukaš (2010) navodi kako presudnu ulogu u razvoju djece imaju obiteljska atmosfera, stilovi života i odgoja i pravilan utjecaj svakog pojedinog čimbenika u obitelji. Sve se to odražava na kasniju dob kada se odrasli prisjećaju svog djetinjstva u dobrom ili lošem kontekstu. Vukasović (1995) ističe uvjete obiteljskog odgoja koji su potrebni za uspješan razvoj djeteta, a koji vrijede i danas:

- skladni obiteljski odnosi
- adekvatan položaj djeteta
- psihička, socijalna i moralna zrelost roditelja
- pedagoški osjećaj i određena pedagoška kultura
- sređene ekonomske prilike.

Razdoblje adolescencije može biti izazovno u odnosu između roditelja i djeteta jer je to „razdoblje intenzivnog fizičkog, mentalnog, socijalnog i emocionalnog rasta i razvoja“ (Agarwall i sur., 2020: 1370), a roditelji većinom dolaze u srednje godine kada osvještavaju da će njihovi adolescenti uskoro napustiti dom i imati svoj život. Također, dolazi do psihološkog distanciranja kod adolescenata ako nemaju mogućnosti otići od svoje obitelji i osamostaliti se, a žele da ih se tretira kao odrasle osobe. U tom razdoblju adolescenti mogu biti osjetljivi na javnu kritiku, zaokupljeni sobom i svojom jedinstvenošću, skloni idealiziranju i kritiziranju te imati svakodnevnih poteškoća s donošenjem odluka (Berk, 2015). Odnosi koji se odvijaju unutar obiteljskog doma općenito i odnosi između roditelja imaju veliku ulogu u izgradnji suživota u domu. Izgradnja pozitivnog suživota doprinosi dobrobiti adolescenta s obzirom na to da se nalazi u jednom izazovnom razdoblju kada je važno da kod kuće imaju ravnotežu, emocionalnu podršku i stabilnost. Također, bolja kvaliteta obiteljskih odnosa i odnosa između roditelja doprinosi boljoj kvaliteti života što se nadovezuje na bolje zdravlje svih (Guevara i sur., 2021). Demo i Acock (1996) proveli su istraživanje na poduzorku od 850 obitelji te utvrdili da su podrška ($r=0,141$, $p<0,001$) i kvalitetna interakcija ($r=0,094$, $p<0,05$) značajno povezane s višim razinama dobrobiti adolescenata dok je agresivno ponašanje prema adolescentima ($r=-0,124$, $p<0,001$) povezano s nižom razinom dobrobiti. Uzorak za ove analize varirao je od 809 do 847 obitelji, ovisno o specifičnoj varijabli.

Iako su istraživači bili više usmjereni na majke kao primarne ispitanike, ovi rezultati naglašavaju važnost promicanja i njegovanja dobrobiti adolescenata tijekom osjetljiva razdoblja kao što je adolescencija.

U skladu s navedenim, možemo uočiti da je obitelj važan čimbenik u životu adolescenta jer ga neposredno i posredno oblikuje. Adolescent se nalazi pred brojnim izazovima u adolescenciji i zato je važno razumjeti kontekst obitelji. Obiteljska se struktura mijenja te imamo nove oblike obitelji čiji utjecaj nije zanemariv jer nije isto imati samohranog roditelja ili oba roditelja.

2.5. Povezanost strukture obitelji i adolescentskog sekstinga

Obiteljska struktura doživljava promjene u različitim društvima. Stevanović (2000:155) navodi da je obitelj „oduvijek bila izložena dalekosežnim transformacijama“. Osnovnu podjelu obitelji možemo podijeliti na nuklearnu i proširenu. Nuklearna obitelj predstavlja najmanju obiteljsku jedinicu koja se sastoji od muža, žene i djece. Proširene su obitelji veće od nuklearne obitelji te se mogu vertikalno ili horizontalno širiti (Haralambos, Holborn, 2002). Podjela rada i vanjska zarada mijenja nuklearnu obitelj zbog čega imamo jednohraniteljsku i dvohraniteljsku obitelj. Jednohraniteljska obitelj uključuje oca kao hranitelja i majku kao kućanicu ili odgojiteljicu. Dvohraniteljska obitelj uključuje dva oblika. Prvi oblik predstavlja situaciju u kojoj su oba roditelja zaposlena izvan kuće s time da majka preuzima ulogu kućanice ili odgojiteljice. Drugi oblik predstavlja situaciju u kojoj su oba roditelja zaposlena izvan kuće, ali zajedno dijele kućanske i odgojiteljske dužnosti (Čudina-Obradović, Obradović, 2006). Obitelj se tijekom povijesti mijenjala u skladu s gospodarskim i društvenim pojavama, stoga možemo razlikovati sljedeće tipove jednoroditeljskih i dvoroditeljskih obitelji, tj. strukture obitelji:

- „1) dvoroditeljske obitelji s dva biološka roditelja
- 2) dvoroditeljske obitelji s dva adoptivna roditelja
- 3) jednoroditeljske obitelji s podjednakom podjelom roditeljstva oca i majke
- 4) jednoroditeljske obitelji s majkom kao glavom obitelji uz kontakte s ocem
- 5) jednoroditeljske obitelji s majkom kao glavom obitelji bez kontakta s ocem
- 6) jednoroditeljske obitelji s majkom kao glavom obitelji bez poznata oca
- 7) jednoroditeljske obitelji s ocem kao glavom obitelji
- 8) dvoroditeljske obitelji s majkom i počimom
- 9) dvoroditeljske obitelji s ocem i pomajkom
- 10) jednoroditeljske obitelji unutar majčine roditeljske obitelji“ (Čudina-Obradović, Obradović, 2006: 297).

Drugim riječima, razlikujemo potpune i nepotpune obitelji. Potpune su obitelji idealne za razvoj adolescenta. Uključuje oba roditelja i djecu te mogu biti prisutni drugi članovi obitelji kao što su bake, djedovi, ujaci i drugi srodnici. Ove obitelji pružaju stabilnost, potpune kontakte, manje

potencijalnih problema te omogućuju djeci da imaju pravilan psihički, intelektualni i moralni razvoj. Suprotno tomu nepotpune su obitelji u kojima nedostaje majka ili otac. U takvim obiteljima treba razlikovati subjektivne i objektivne razloge njihova nastanka. Objektivni razlog može biti smrt roditelja za koju dijete shvaća da ne može utjecati na nastalu situaciju i okrivljavati roditelja zbog čega se dodatno povezuje sa živućim roditeljem kako bi zajedno riješili probleme. Subjektivni razlog može biti, na primjer rastava braka, a koja može izazvati djetetovo okrivljavanje oba roditelja i može se pojavljivati više odgojnih poteškoća, konflikata i emocionalnih prekida s roditeljima. U takvim obiteljima vlada disfunkcionalna obiteljska atmosfera i mogu nastati brojne posljedice zbog alkoholizma, neodgovornosti roditelja, narkomanije, rastave braka i drugo. Sve to doprinosi tome da postaju zapuštene obitelji u kojima su djeca prepuštena sebi i zanemarena (Vukasović, 1995). „Skrb o djetetu postavlja na roditelja povećane financijske, materijalne, emocionalne i praktične zahtjeve, koji su još izraženiji ukoliko izostaje podrška drugog roditelja“ (Raboteg-Šarić, Pećnik, 2004: 2). Navedeno jasno ukazuje da je u odgoju djece važno imati međusobnu potporu roditelja kako bi zajedničkim snagama izveli dijete na pravi put. Već spomenuti autori, Demo i Acock (1996), proveli su istraživanje na poduzorku od 850 obitelji koje su bile klasificirane u četiri tipa: prvi brak, razvedene obitelji, ponovno ustrojene obitelji i kontinuirane samohrane obitelji. Uočili su da razvod ili ponovno ustrojavanje obitelji negativno utječu na prilagodbu adolescenata, akademski uspjeh i opću dobrobit u usporedbi s adolescentima čiji su roditelji u prvom braku. Također su primijetili da obitelji u prvom braku i ponovno ustrojene obitelji s adolescentima imaju značajno veće prihode od obitelji s jednim roditeljem pri čemu su razvedene obitelji imale veće prihode od kontinuiranih samohranih majki.

„Suvremene obitelji više nemaju tradicionalni oblik niti linearni razvoj u smislu da život obitelji počinje brakom, nastavlja se rađanjem djece, njihovim odrastanjem i na kraju njihovim odlaskom iz roditeljskog doma. Mnoge obitelji se kao sustavi raspadaju i mijenjaju“ (Lacković Grgin, 2006: 104). Danas se susrećemo s različitim oblicima obitelji kao što su samohrani roditelji, homoseksualne obitelji, binuklearne obitelji, rekonstruirane obitelji i drugo. Bryant (2016) navodi da se razlozi odstupanja od nuklearne obitelji mogu pripisati odgađanju braka i rađanja, većim stopama razvoda, više jednoroditeljskih obitelji, dobrovoljnoj odluci o nestvaranju potomaka ili nebračno stanje. Što se tiče homoseksualnih obitelji, u Republici Hrvatskoj govori se o životnom partnerstvu koje je definirano kao zajednica obiteljskog života istog spola, a koja može biti sklopljena formalno ili neformalno prema Zakonu iz 2014. godine⁴. U nepotpunim jednoroditeljskim obiteljima treba težiti tomu da dijete ne osjeti nedostatak jednog roditelja, stoga

⁴ Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_07_92_1836.html

samohrani roditelji imaju najveću brigu i odgovornost u odgoju djeteta. Roditelj postaje model identifikacije. U razvedenim obiteljima problem može nastati ako se zabrani kontaktiranje s jednim od roditelja ili s braćom i sestrama. Djetetu je dovoljno teško i ne bi trebalo dodatno otežavati nastalu situaciju. Što se tiče spojenih obitelji, odnosno očuha ili maćehe u obitelji, proces prilagodbe može biti najveći izazov kod adolescenata (Stevanović, 2000). Prema popisu stanovništva iz 2021. godine koji je proveo Državni zavod za statistiku, utvrđeno je da u Republici Hrvatskoj ima 515 235 bračnih parova s djecom, 33 926 izvanbračnih parova s djecom, 22 životnih partnera s djecom, 25 neformalnih životnih partnera s djecom, 178 851 samohrana majka i 39 347 samohrani očeva⁵.

Važno je ustanoviti kakva je struktura obitelji u kontekstu sekstinga. Turzák i suradnici (2021) proveli su istraživanje u kojem su htjeli saznati kako struktura obitelji i odnos s roditeljima utječe na *self-sexting*, tj. kada pojedinac samostalno šalje svoj eksplicitan materijal i na *peer-sexting*, odnosno razmjena eksplicitnog materijala s vršnjacima i traženje takvog istog materijala. Neki od zanimljivih rezultata istraživanja govore da adolescenti koji žive u manje stabilnom obiteljskom okruženju i strukturi obitelji (npr. samohrano roditeljstvo) imaju veću tendenciju slanja svojih eksplicitnih fotografija barem jednom mjesečno. Čak i adolescenti koji žive u zajedničkom skrbništvu češće šalju gole fotografije svojih školskih vršnjaka, prijatelja ili drugih osoba i češće traže takav materijal. Adolescenti koji imaju samohrane roditelje imaju tendenciju slanja intimnih fotografija za razliku od onih koji dolaze iz drugih potpunih oblika obitelji. Chaudhary i suradnici (2017) navode da mladi koji sudjeluju u slanju seksualnih poruka imaju značajniju vjerojatnost da žive s jednim od svojih bioloških roditelja ili s drugim rođakom. Barroso i suradnici (2021) utvrdili su da su adolescenti koji žive u jednoroditeljskim obiteljima češće žrtve sekstinga.

„Možemo pretpostaviti da obitelji s oba roditelja, više-generacijske i rekonstruirane obitelji stvaraju okruženje s većom roditeljskom kontrolom i boljom međusobnom komunikacijom između roditelja i njihove djece“ (Turzák i sur., 2021: 328). Struktura obitelji ima ključnu ulogu u oblikovanju rizika za pojavu rizičnih ponašanja uključujući ovisnička ponašanja. Livazović i Vuletić (2018) proveli su istraživanje na uzorku od 1297 adolescenata i utvrdili da su adolescenti iz strukturno deficijentnih obitelji, poput onih u kojima roditelji nisu u braku ili su razvedeni, značajno skloniji korištenju psihoaktivnih sredstava. Navedeno jasno govori kako je važno promatrati pojedinca i njegovu obitelj posebno u kontekstu strukture. Premda je struktura obitelji

⁵ Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88>

važna, potrebno je uzeti u obzir obiteljsku komunikaciju koja ju prožima i predstavlja temelje zdravog ili nezdravog obiteljskog odnosa.

2.6. Utjecaj obiteljske komunikacije na sklonost sekstingu kod adolescenata

Komunikacija je iznimno važna u obitelji jer njome se procjenjuju vještine slušanja, govorne vještine, samootkrivanje, jasnoća, poštovanje, međusobno uvažavanje (Olson, 2000), a što je potrebno ostvariti u odnosu između adolescenta i roditelja. Vukasović (1994: 367) ističe da „samo roditelji i intimni obiteljski odnosi mogu imati toliko razumijevanja i strpljivosti, upornosti i suosjećanja; odricanja i nesebične pomoći mladima u tijeku njihova razvitka“. Komunikacija je neophodna u obiteljskom odgojnom radu jer roditelji imaju različite uloge kao što je uzor, animator, savjetnik i autoritet. Obitelj predstavlja najpogodniju sredinu za razvijanje emocionalnih i socijalnih odnosa, stoga je komunikacija važan čimbenik u tom razvoju (Lukaš, 2010).

Osnovnu podjelu komunikacije možemo svrstati na verbalnu i neverbalnu. Svaku komunikaciju prožimaju tri polja, a to su sadržaj, primatelj i komunikacijski kanal. Razlikujemo intrapersonalno i dvosmjerno ili višesmjerno komuniciranje, tj. interpersonalno komuniciranje. Također, razlikujemo personalnu, tj. komuniciranje među pojedincima i apersonalnu komunikaciju, tj. komuniciranje putem medija kao što je računalo. Odnosi u komunikaciji mogu biti simetrični ili asimetrični. U obitelji razlikujemo horizontalnu komunikaciju koja predstavlja međusobno komuniciranje supružnika ili djece i vertikalnu komunikaciju koja predstavlja komuniciranje više generacija unutar obitelji. Proces komunikacije obuhvaća prenošenje poruke govornim kodom i slušanjem, tj. primanje poruke. Slušanje je posebno važno ako govorimo o aktivnom slušanju koje treba naučiti i razvijati unutar obitelji. Proces komunikacije odvija se u komunikacijskom kanalu koji obuhvaća izvor, tj. pošiljatelja, poruku, kanal, tj. medij putem kojeg će se prenijeti poruka, dešifriranje poruke, primatelj te davanje povratne informacije o poruci. Ako je poruka pogrešno shvaćena, nastaju komunikacijski nesporazumi. Razlog tomu mogu biti razlike u denotativnom značenju, konotativnom značenju, socio-kulturnim razlikama i zanemarivanju konteksta (Stevanović, 2000).

U kontekstu istraživanja obiteljske komunikacije važno je istaknuti Teoriju obiteljskih obrazaca komunikacije koja obuhvaća dva koncepta: *orijentaciju na razgovor* i *orijentaciju na konformizam*. Za navedene koncepte smatra se da imaju važnu ulogu u funkcioniranju obitelji i određivanju obrazaca obiteljske komunikacije. *Orijentacija na razgovor* odnosi se na ostvarivanje klime unutar obitelji u kojoj članovi slobodno i spontano komuniciraju jedni s drugima, otvaraju brojne teme, zajedno provode veliku količinu vremena, dijele međusobno svoje misli i osjećaje, donose zajedno odluke o aktivnostima, planiraju zajedničke aktivnosti. Razlikujemo nisku i visoku orijentaciju na razgovor. *Orijentacija na konformizam* odnosi se na postizanje homogenosti

stavova, vrijednosti i uvjerenja. Razlikujemo visoku i nisku orijentaciju na konformizam (Koerner, Fitzpatrick, 2001). Iz navedenih dimenzija, koje djeluju jedna na drugu, proizlaze četiri tipa obitelji: *konsenzualna*, *pluralistička*, *zaštitnička* i *laissez-faire*. *Konsenzualnu obitelj* obilježava visoka razina razgovora i konformizma. U njoj vlada napetost između pritiska s jedne strane da se slažu članovi obitelji i očuvaju postojeće hijerarhije unutar obitelji, a s druge strane da zadrže interes za otvorenu komunikaciju i istraživanje novih ideja. U takvim obiteljima djeca imaju dva ishoda, odnosno da prate i usvoje stavove svojih roditelja ili da žive u svom svijetu mašte. *Pluralističku obitelj* obilježava visoka razina razgovora, ali niska razina konformizma. U njoj vlada otvorena komunikacija kojom se ostvaruju rasprave uključujući sve članove obitelji i time se potiče razvoj komunikacijskih vještina i originalnih ideja kod djece. *Zaštitničke obitelji* obilježava niska orijentacija na razgovor, ali visoka orijentacija na konformizam. U njoj vlada poslušnost i ne posvećuje se pažnja originalnim idejama, dubljem razmišljanju i slično. Djeca u takvim obiteljima bez otpora prihvaćaju vanjske autoritete i njihove utjecaje. *Laissez-faire obitelji* obilježava niska orijentacija na konverzaciju i konformizam. U njoj vlada rjeđa i nezainteresirana komunikacija o ograničenom broju tema, a članovi obitelji emocionalno su distancirani jedni od drugih. Djeca u takvim obiteljima prihvaćaju utjecaj društvenih grupa izvan obitelji (Koerner, Fitzpatrick, 1997).

Slika 1 Tipovi obitelji određeni orijentacijom na razgovor i orijentacijom na konformizam

(preuzeto iz Koerner, Fitzpatrick, 2005 te prilagođeno hrvatskom standardnom jeziku)

Iz ovog teorijskog pristupa možemo vidjeti koliko je obiteljska komunikacija u isto vrijeme složen koncept, a s druge strane neophodna u razvoju kvalitetnog obiteljskog života. Turzák i sur. (2021) u svom istraživanju navode da su adolescenti skloniji samosekstingu i vršnjačkom sekstingu ako imaju lošije i složenije odnose s roditeljima, tj. nižu kvalitetu međusobnih obiteljskih odnosa za razliku od onih koji su imali bolju kvalitetu odnosa. Bianchi i suradnici (2019) proveli su istraživanje u kojem je sudjelovalo 250 adolescentica iz talijanskih srednjih škola. U istraživanju su utvrdili kako niži rezultati obiteljske komunikacije mogu utjecati na sudjelovanje u rizičnom sekstingu kao što je primjerice dijeljenje eksplicitna materijala sa što većim brojem ljudi. Ističu da loša obiteljska komunikacija utječe na vještine adolescenata u razmatranju posljedica svojih budućih odluka i ponašanja jer nemaju podršku niti ostvaruju kvalitetne razgovore sa svojim roditeljima. Također, uočili su da obiteljska fleksibilnost utječe pozitivno na ponašanje u eksperimentalnom sekstingu koji se ostvaruje između adolescentice i partnera. Zanimljivo je to da kada mladi više vremena provedu s roditeljima, manja je vjerojatnost da će se poslati ili primiti eksplicitan sadržaj dok to nije isto s prijateljima bez nadzora odraslih (Martinez-Prather i Vandiver, 2014). Howard i suradnici (2023) uočavaju da obiteljski konflikti povećavaju sudjelovanje u sekstanju. Roditeljska potpora i ljubav smanjuju vjerojatnost sudjelovanja u aktivnom ili pasivnom sekstingu (Hunter i sur., 2021). Sorbring i suradnici (2014) navode da su ženske sudionice koje su bile nezadovoljne odnosima s vršnjacima, majkama i očevima, češće tražile seksualne ili romantične odnose na internetu. Muški sudionici koji nisu imali zadovoljavajuće odnose s ocem također su tražili seksualne ili romantične odnose na internetu. Livazović (2017) ističe da je važno razvijati pozitivne odnose između roditelja i adolescenata jer oni predstavljaju zaštitni faktor protiv rizična ponašanja, a u isto vrijeme omogućuju roditeljima da izravno ili neizravno prouče što su prihvatljiva, a što neprihvatljiva ponašanja. Jači i kvalitetniji obiteljski odnosi smanjuju pojavu rizična ponašanja kod adolescenata i imaju zaštitnu ulogu dok loši odnosi povećavaju sklonost rizičnim ponašanjima (Livazović, 2012). Livazović (2012) je utvrdio na uzorku od 735 ispitanika da loši obiteljski odnosi mogu predvidjeti sklonost ovisnosti o opijatima ($p < 0,05$), veću izloženost cyber nasilju ($p < 0,001$) te učestalije izostajanje iz škole ($p < 0,05$). Suprotno tomu, adolescenti koji su zadovoljni obiteljskim odnosima pokazuju manju sklonost rizičnim ponašanjima.

Možemo pretpostaviti koliko kvalitetna komunikacija unutar obitelji igra veliku ulogu u njihovu daljnjem djelovanju, a posebno u pogledu rizičnih ponašanja što ukazuje Feric-Šlehan (2008), a to je da „ukoliko se ne razgovara s djetetom, te njemu nisu jasna očekivanja i stavovi roditelja ono zapravo nema „vodilju“ u ponašanju, odnosno ne zna koja su ponašanja prihvatljiva, a koja nisu“

(str. 21). S obzirom na to da komunikacija prati roditeljski odgojni stil, važno je osvijestiti temelje na kojima su izgrađeni odnosi između adolescenta i njegove obitelji.

2.7. Uloga roditeljskog stila odgoja i sudjelovanje adolescenata u sekstingu

Stil odgoja značajno utječe na svakog adolescenta, stoga je važno prepoznati specifične karakteristike svakog odgojnog pristupa. „Roditelji imaju ključnu ulogu u socijalizaciji adolescenata“ (Dolev-Cohen, Ricon, 2020: 3), a odgoj djeteta složen je proces. Roditeljski stil odgoja predstavlja emocionalne okolnosti koje oblikuju izgradnju odnosa između roditelja i djece, a u središtu odgojnih stilova nalaze se odgojni ciljevi i vrijednosti koje roditelj želi postići u razvoju djeteta. Ciljevi i vrijednosti utječu na postupke roditelja i aktivnosti kojima se žele zadovoljiti potrebe i aktivnosti. Važno je istaknuti da roditeljski odgojni stil uvelike ovisi o tome kako će dijete, odnosno adolescent prihvatiti i interpretirati roditeljske utjecaje (Čudina-Obradović, Obradović, 2006). Drugim riječima, roditeljski stil odgoja predstavlja roditeljska ponašanja koja se pojavljuju u različitim situacijama, a pri čemu se stvara određena i trajna klima odgoja djeteta (Berk, 2008). Baumrind je 1960-ih identificirala tri osnovna odgojna stila: autoritativni, autoritarni i permisivni. Navedeni se stilovi razlikuju prema načinu provođenja autoriteta te prema izražavanju roditeljskih vrijednosti i obrazaca ponašanja. Kasnije su Maccoby i Martin (1983) proširili Baumrindove stilove odgoja na temelju dviju dimenzija, responzivnosti i zahtjevnosti te ih podijelili u četiri stila: autoritativni, autoritarni, popustljivi i zanemarujući. Popustljivi i zanemarujući stilovi odgoja proizlaze iz Baumrindova permisivna stila (Estlein, 2016), stoga je oblikovan model s četiri osnovna stila odgoja: autoritativni, autoritarni, permisivni i indiferentni (zanemarujući) stil (Awiszus i sur., 2022).

U autoritarnu stilu odgoja postavljaju se stroga pravila za obitelj i djecu te se očekuje njihova poslušnost i poštivanje. Njeguje se obiteljska hijerarhija i roditelji dominiraju nad djecom. Za kontroliranje ponašanja djece koriste se kazne te nemaju tolerancije za bilo kakvo izražavanje neslaganja. Uskraćuju djeci podršku i ohrabrenje. Djeca takva stila odgoja sklonija su stresu i depresiji, više su ovisna o roditeljima i povučena te manje društvena, a s druge strane ostvaruju određeni umjereni uspjeh u školi. Najčešće se ovaj stil odgoja veže uz tradicionalne obitelji i s roditeljima koji imaju niži obrazovni i društveni status (Estlein, 2016). Drugim riječima, roditelji u tom stilu odgoja zahtjevni su i ne reagiraju na potrebe djece (Baumrind, 1991) te vjeruju „u održavanje djeteta "na njegovu mjestu", ograničavanje njegove autonomije i dodjeljivanje kućanskih obaveza kako bi usadila poštovanje prema radu“ (Baumrind, 1966: 890). Suprotno tom stilu odgoja autoritativni je stil odgoja u kojem su roditelji strogi, ali pokazuju emocionalnu podršku za razliku od autoritarnog. Nastoje balansirati čvrstu kontrolu s podržavajućom komunikacijom te prilagođavaju svoja očekivanja dječjoj dobi. Putem dvosmjerne komunikacije

potiču razvoj dječje individualnosti. Objašnjavaju se razlozi postupaka i odluka, a u isto vrijeme održavaju određenu disciplinu. Većinom je vezan za obitelji s višim socioekonomskim statusom i djeca takva stila odgoja pokazuju bolju snalažljivost u školi i prosocijalna ponašanja te su samostalna i neovisna za razliku od djece autoritarna stila odgoja (Estlein, 2016). Roditelji njeguju asertivnost i njihove disciplinske metode su više podrška djetetu (Baumrind, 1991) zbog čega taj stil odgoja ima brojne prednosti za dobrobit djece i mladih. Posebno ako se uzme u obzir da „autoritativni roditelj afirmira sadašnje kvalitete djeteta, ali također postavlja standarde za buduće ponašanje“ (Baumrind, 1966: 891). Delvecchio i suradnici (2020) na uzorku su od 459 roditeljskih parova utvrdili kako autoritativni i autoritarni stil odgoja utječu na percepciju „teškog djeteta“ i njegovih ukupnih poteškoća. Što je izraženiji autoritativni roditeljski stil, to je niža roditeljska percepcija djeteta kao teškog ($r=-0,18$, $p<0,001$ za majku; $r=-0,14$, $p<0,01$ za oca) te prijavljuju manje poteškoća kod djeteta ($r=-0,13$, $p<0,01$ za majku; $r=-0,15$, $p<0,001$ za oca). Suprotno tomu, autoritarni stil odgoja pozitivno je povezan s višom percepcijom djeteta kao teškog ($r=0,29$, $p<0,001$ za majku; $r=0,18$, $p<0,001$ za oca) i s većim poteškoćama kod djece ($r=0,22$, $p<0,001$ za majku; $r=0,22$, $p<0,001$ za oca). Catalano i suradnici (2024) proveli su istraživanje na uzorku od 115 učenika u kojem su uočili da autoritarni stil odgoja ima negativnu povezanost s pozitivnim emocionalnim stanjem djeteta ($r=-0,21$, $p<0,05$) i pozitivnim pogledom na budućnost ($r=-0,21$, $p<0,05$) dok autoritativan stil odgoja pokazuje pozitivnu povezanost s pozitivnim emocionalnim stanjem djeteta ($r=0,43$, $p<0,01$) i pozitivnim pogledom na budućnost ($r=0,36$, $p<0,01$). Navedeno upućuje da autoritativan stil odgoja ima značajno pozitivne ishode, posebno u djetetovom pogledu na budućnost i njegovo emocionalno stanje.

Permisivni stil roditeljstva predstavlja čistu suprotnost autoritarnom. U tom stilu roditeljstva roditelji mogu biti previše popustljivi ili nepažljivi, ali njeguju topli odnos. Pred djecu postavlja malo ili nimalo zahtjeva. Dijete je u poziciji da može donositi brojne odluke iako možda nije dovoljno spremno samostalno donositi određene odluke. Ovaj stil roditeljstva obilježen je toplinom, prihvaćanjem, neuključenošću te uspostavlja premalo kontrole. Učinci ovog stila roditeljstva rezultiraju time da su djeca neposlušna, impulzivna, buntovna, antisocijalna, dolaze u dodir s različitim supstancama i slično. U adolescenciji rezultira lošom samokontrolom i školskim uspjehom te se pojavljuje prkos i antisocijalno ponašanje (Berk, 2015). Roditelji često nastoje izbjeći sukobe (Baumrind, 1991) te se djetetu predstavljaju „kao resurs kojeg može koristiti prema vlastitim željama, a ne kao uzor za oponašanje niti kao aktivni agent odgovoran za oblikovanje ili mijenjanje djetetovog trenutnog ili budućeg ponašanja“ (Baumrind, 1966: 889). Krajnje destruktivan stil odgoja indiferentni je, odnosno zanemarujući stil roditeljstva u kojem su roditelji

emocionalno neuključeni i povučeni te imaju malo energije i vremena za djecu. Pred djecu stavljaju malo ili nimalo zahtjeva. Nezainteresirani su za djetetovo donošenje odluka ili za djetetovo mišljenje. Ovaj stil roditeljstva obilježen je sljedećim značajkama: nisko prihvaćanje i uključenost, malo kontrole, zanemarenost autonomije. U adolescenciji rezultira lošom emocionalnom samoregulacijom, niskim samopoštovanjem, niskim školskim uspjehom te se pojavljuje antisocijalno ponašanje. Može ga se smatrati zlostavljanjem djeteta (Berk, 2015) jer roditelji mogu u potpunosti zanemariti svoje roditeljske dužnosti i odgovornosti za djetetov odgoj (Baumrind, 1991). Wambua i Okul (2024) proveli su istraživanje na 1280 kenijskih adolescenata između 13 i 19 godina te utvrdili značajnu povezanost između indiferentnog stila odgoja i samopouzdanja ($r=0,740$, $p<0,01$). Tijekom provedbe intervjua s vršnjačkim i školskim savjetnicima uočili su da adolescenti imaju negativna iskustva s roditeljima koji su provodili indiferentni stil odgoja. Autori ističu da indiferentni stil odgoja negativno utječe na samopouzdanje adolescenata jer nisu zadovoljene njihove potrebe, stoga se radi o nezdravu samopouzdanju. Čak 59,3 % njih ima negativna iskustva s roditeljima zbog zanemarujućeg stila odgoja, a 38,7 % njih ima nezdravo samopouzdanje. Lo i suradnici (2020) proveli su istraživanje na 227 učenika četvrtih i petih razreda osnovnih škola u Hong Kongu, a u kojem su utvrdili da kada je permisivni stil roditeljstva visok, odnos između dječje zabrinutosti i ovisnosti o internetu značajan je i snažniji ($b=0,588$, $t=4,301$, $p<0,001$). To znači da permisivan stil odgoja predstavlja značajan faktor u pojačavanju učinka zabrinutosti kod djece na njihovu sklonost ovisnosti o internetu.

Stilovi odgoja imaju važnu ulogu u kontekstu sekstinga. Zanimljivo je da su Bianchi i suradnici (2019) utvrdili kako obiteljska umreženost, odnosno pretjerana povezanost utječe na neovlašteno prosljeđivanje tuđih eksplicitnih materijala. Autori smatraju da je to rezultat pogrešnog razumijevanja osobnih i tuđih granica jer adolescentice dolaze iz obitelji u kojima postoji pretjerana povezanost i zbog toga ne razlikuju osobni sadržaj od privatnog te ne poštuju privatnost drugih ljudi. Hunter i suradnici (2021) ističu da obitelj igra veliku ulogu u tome kako će mladi koristiti tehnologiju. Prisutnost jasnih pravila, ohrabivanje, iskazivanje interesa i podrška za njihove buduće planove odražava roditeljsku ljubav i potporu i time se iskazuje podržavajući oblik roditeljstva. Taj oblik roditeljstva potiče mlade da preuzmu kontrolom nad vlastitim životom kada se pojavi seksting u njihovim međuljudskim odnosima (Hunter i sur., 2021). Dolev-Cohen i Ricon (2022) utvrdili su da je autoritativan stil roditeljstva povezan s visokim stupnjem percepcije i ranjivosti te jedini stil roditeljstva koji dovodi do dovoljne komunikacije slušanjem i razgovorom, odnosno otvorenim razgovorom u odnosu roditelja i djece u vezi sekstinga i pozitivnih stavova o sekstingu s naglaskom na potencijalne rizike. S druge strane, permisivan i autoritaran stil

roditeljstva povezani su s disfunkcionalnom komunikacijom te ne doprinose značajnosti i osnaživanju mladih vezano za seksting. Također, uočili su da je percepcija visoko permisivnog stila roditeljstva i niske roditeljske socijalne kontrole povezana s povećanom vjerojatnošću adolescenta da traži od druge osobe da pošalje eksplicitan sadržaj. Ističu da je niža roditeljska socijalna kontrola povezana s povećanom vjerojatnošću slanja seksualnih poruka neovisno o tome sadrži li eksplicitan materijal ili ne (Dolev-Cohen, Ricon, 2020).

Pored glavnih stilova roditeljstva, u novije vrijeme pojavljuju se podstilovi roditeljstva koje možemo uočiti kod suvremenih generacija roditelja kao što su: opušteno roditeljstvo (eng. free-range parenting), helikoptersko roditeljstvo (eng. helicopter parenting), roditeljstvo ralice (eng. snowplow parenting), roditeljstvo svjetionika (eng. lighthouse parenting), privrženo roditeljstvo (eng. attachment parenting), tigrasto roditeljstvo (eng. tiger parenting) (Pardee, 2024). Njihov utjecaj na mentalno zdravlje nije zanemariv, posebno ako se osvrnemo na helikoptersko roditeljstvo. Wang i suradnici (2024) na uzorku su od 539 sudionika utvrdili da helikoptersko roditeljstvo, koje obilježava prekomjerna roditeljska kontrola i angažiranost, negativno predviđa fizičko samopoštovanje ($\beta=-0,75$, $p<0,001$) dok pozitivno predviđa depresiju ($\beta=0,33$, $p<0,001$). Drugim riječima, prekomjerna roditeljska kontrola i angažiranost mogu negativno utjecati na mentalno zdravlje sudionika smanjujući njihovo samopoštovanje ili izazivajući depresivne simptome. Zanimljivo je da helikoptersko roditeljstvo utječe na depresiju na dva načina: prvi je posredni kroz smanjenje fizičkog samopoštovanja dok drugi način predstavlja izravni utjecaj na depresiju, neovisno o fizičkom samopoštovanju (Wang i sur., 2024). Zhang i Wang (2024) u svom su istraživanju utvrdili da unutarnja inhibicijska kontrola djeluje kao zaštitni čimbenik u emocionalnom razvoju djeteta. Djeca s niskom razinom unutarnje inhibicijske kontrole ranjivija su na negativne učinke helikopterskog i tigrastog roditeljstva pri čemu tigrasto roditeljstvo dugoročno povećava simptome anksioznosti i depresije dok helikoptersko roditeljstvo usporava opadanje anksioznosti i depresije tijekom vremena.

Glavna četiri odgojna stila roditeljstva jasno upućuju kako svaki od njih ostavlja trag koji se kod djeteta, odnosno adolescenta može manifestirati kao dobar kontekst ili loš kontekst razvoja. Danas se razvijaju različiti podstilovi i adolescenti će uvijek trebati sigurnu zonu razvoja, ali uz određenu autonomiju i slobodu kako bi kasnije izrasli u društveno prihvatljive pojedince.

III. METODOLOGIJA EMPIRIJSKE ANALIZE

3.1. Cilj istraživanja

Cilj je istraživanja istražiti povezanost obiteljskih čimbenika s pojavom sekstinga kod adolescenata.

3.2. Problemi istraživanja

Problemi istraživanja fokusirani su na nekoliko aspekata seksting ponašanja adolescenata. Istražuje se koja sociodemografska obilježja adolescenata mogu biti povezana s takvim ponašanjem te kakvu ulogu imaju različiti stilovi roditeljstva. Također se razmatra utjecaj strukture obitelji na seksting, motivi koji potiču takvo ponašanje te povezanost ovisničkog ponašanja sa sekstingom.

3.3. Hipoteze

H1: Očekuju se značajne razlike u seksting ponašanju s obzirom na sociodemografska obilježja mladih.

H2: Očekuju se značajne razlike između strukture obitelji i seksting ponašanja.

H3: Očekuje se povezanost između stila roditeljstva i seksting ponašanja.

H4: Očekuje se povezanost sociodemografskih obilježja, strukture obitelji, ovisničkog ponašanja, motiva sekstinga i seksting ponašanja adolescenata.

3.4. Ispitanici

Uzorak je u ovom istraživanju jednostavni slučajni uzorak i čine ga studenti prve godine prijediplomskog studija koji su prvi put upisali fakultet u akademskoj godini 2024./2025. Ukupni broj prikupljenih ispitanika iznosi 324. Poveznica na online upitnik podijeljena je u sljedećim Facebook grupama za studentske domove: *Studentski Dom "Novi Dom" i "Novi paviljon" Osijek* (1678 članova), *Studentski dom "Stjepan Radić"-"Sava"* (51 774 članova), *Novi Studentski Dom (Osijek)* (2713 članova), *Šara-Studentski dom dr. Ante Starčević* (12 841 članova), *Studentski dom IGK* (1231 članova), *Studentski Kampus Rijeka-Trsat-Sveučilište* (1393 članova), *Državna stipendija i studentski domovi* (13 106 članova), *Brucoši 2024./2025.* (5675 članova) i *Brucoši*

2024./2025. (4073 članova). Grupe *Studentski Dom "Novi Dom"* i *"Novi paviljon" Osijek* i *Novi Studentski Dom (Osijek)* vezane su za studentske domove u Osijeku, zatim grupe *Studentski dom "Stjepan Radić"*-*"Sava"* i *Šara-Studentski dom dr. Ante Starčević* vezane su za studentske domove u Zagrebu, a grupe *Studentski dom IGK* i *Studentski Kampus Rijeka-Trsat-Sveučilište* vezane su za studentske domove u Rijeci. *Državna stipendija i studentski domovi, Brucoši 2024./2025.* i *Brucoši 2024./2025.* nisu isključivo vezani za studentske domove, ali su vezani za studentsku populaciju. Poveznica je također podijeljena putem privatnog Facebook profila te na dvjema javnim Facebook stranicama koje su vezane za osječke studente i studente Filozofskog fakulteta u Osijeku, a to su: *Studentski servis Osijek-Studentski centar* (25 310 pratitelja i 24 572 oznake „sviđa mi se“) i *Studentski zbor FFOS* (1788 pratitelja i 1761 oznake „sviđa mi se“).

3.5. Instrument

Instrument ovog istraživanja čini anketa kreirana u Google obrascu, a sastoji se od 48 pitanja, odnosno dva pitanja otvorenog tipa odgovora i 46 pitanja zatvorenog tipa odgovora. Prije istraživanja sudionici su upoznati sa svrhom istraživanja i njihovim pravom na anonimnost, dobrovoljno sudjelovanje i mogućnost odustajanja u svakom trenutku. Anketa je podijeljena na tri dijela. Prvi dio obuhvatio je pitanja o sociodemografskim značajkama ispitanika, a to su spol, dob, materijalni status, akademski uspjeh te učestalost konzumiranja supstanci kao što su alkohol, lakše i teže droge, cigarete, snus i energetska pića. Pitanja vezana za dob i spol otvorenog su tipa odgovora s time da su sudionici mogli napisati nešto drugo kod spola ukoliko im nisu odgovarale ponuđene opcije. Kod pitanja za materijalni status sudionici su mogli odabrati sljedeće opcije odgovora: nizak (manje od 1000 eura mjesečno u obitelji), osrednji (do 3000 eura mjesečno u obitelji) i visok (više od 3000 eura mjesečno u obitelji). Što se tiče akademskog uspjeha, sudionici su mogli odabrati jednu od sljedećih ocjena s obzirom na zadnji prosjek ocjena: nedovoljan, dovoljan, dobar, vrlo dobar i odličan. Kod pitanja učestalosti konzumacije određenih supstanci korištena je Likertova skala s pet stupnjeva te su sudionici mogli odabrati sljedeće odgovore: nikad, rijetko, ponekad, često i uvijek.

Drugi dio vezan je za seksting ponašanje i podijeljen je na učestalost aktivnog ili pasivnog seksting ponašanja, tj. izloženosti seksting porukama i na učestalost pojedinih motiva koji stoje iza seksting ponašanja. Skala učestalosti aktivnog i pasivnog sekstinga preuzeta je iz rada Yépez-Tita i suradnika (2018), a uključili su devet stavki iz skale koju su razvili Chacón-López i suradnici (2016) temeljeći se na istraživanju Dira (2012). Skala je imala izmjenu u 9. čestici tako što je umjesto aplikacije Tuenti stavljena aplikacija Snapchat. Sudionici su pomoću Likertove skale

mogli odabrati sljedeće odgovore: 0-nikad, 1-rijetko (jednom ili dva puta godišnje), 2-ponekad (više puta mjesečno), 3-često (više puta tjedno) i 4-uvijek (svakodnevno). Što se tiče motiva, korišten je upitnik o motivima sekstinga koji su kreirali Bianchi i suradnici (2016). Prvih pet motiva predstavljaju motive koji stoje iza seksualnih svrha, zatim drugih pet motiva stoje iza instrumentalnih, tj. problematičnih razloga te zadnja tri motiva stoje u pozadini jačanje tjelesne slike. Sudionici pomoću Likertove skale odabiru sljedeće opcije za svaki motiv: 0-nikad; 1-rijetko; 2-ponekad, 3-često i 4-uvijek.

Treći dio ove ankete usmjeren je na obiteljske čimbenike, odnosno na strukturu obitelji i četiri roditeljska odgojna stila. Pitanje vezano za strukturu obitelji čini deset opcija različitih obiteljskih struktura od kojih sudionici izabiru jednu. Za roditeljske odgojne stilove korišten je upitnik roditeljskog autoriteta koji su modificirali Trinker i suradnici (2012) autora Burića (1991) za potrebe svog istraživanja tako što su za autoritaran (npr. Moji roditelji smatraju da roditelji moraju koristiti silu kako bi natjerali djecu da se ponašaju kako treba.), autoritativni (npr. Moji roditelji mi govore kako se trebam ponašati i objašnjavaju razloge zašto.) i permisivni stil (npr. Moji roditelji smatraju da djeca mogu raditi što god žele.) odgoja izdvojili po četiri stavke koje najbolje opisuju pojedini stil. S obzirom na to da nisu postojale čestice za indiferentni stil odgoja, dodane su četiri čestice koje najbolje opisuju navedeni stil odgoja (npr. Moji roditelji imaju važnijeg posla nego brinuti o meni i mojem životu.). Sudionici biraju pomoću Likertove skale sljedeće opcije odgovora za 16 čestica, a to su: 0-u potpunosti se ne slažem, 1-djelomično se ne slažem, 2-niti se slažem niti se ne slažem, 3-djelomično se slažem i 4-u potpunosti se slažem. Trinker i suradnici (2012) koristili su Likertovu skalu bez središnje vrijednosti „niti se slažem niti se ne slažem“, a koja je dodana za potrebe ovog diplomskog rada kako bi sudionici mogli jednostavnije procijeniti slaganje s pojedinom izjavom. Prve četiri čestice odnose se na permisivni roditeljski stil, naredne četiri čestice opisuju autoritarni roditeljski stil, zatim sljedeće četiri čestice predstavljaju autoritativni roditeljski stil dok posljednje četiri čestice opisuju indiferentni stil odgoja. Navedeni upitnik ne kategorizira sudionike u kategorije određenog roditeljskog stila, već pokazuje koliko je zastupljen pojedini stil roditeljstva.

3.6. Postupak

Provedeno je kvantitativno anketno istraživanje na studentima prve godine prijediplomskog studija, a cilj je istraživanja utvrditi povezanost određenih obiteljskih čimbenika s pojavom sekstinga kod adolescenata, odnosno utječu li obiteljski čimbenici na sudjelovanje adolescenta u seksting ponašanju. Razlog odabira prve godine prijediplomskog studija kao uzorka jest taj što su

u pitanju maturanti, odnosno studenti koji su upisali prvu godinu fakulteta. Dobno pripadaju adolescentima jer imaju 18 ili 19 godina. U Google obrascu kreirana je anketa kako bi se mogla lakše online podijeliti putem različitih kanala. Početak dijeljenja ankete je 5. studenog 2024. Anketa je bila podijeljena na privatnom profilu i u sljedećim studentskim grupa na Facebooku: *Studentski Dom "Novi Dom" i "Novi paviljon" Osijek*, *Studentski dom "Stjepan Radić"- "Sava"*, *Novi Studentski Dom (Osijek)*, *Šara-Studentski dom dr. Ante Starčević*, *Studentski dom IGK*, *Studentski Kampus Rijeka-Trsat-Sveučilište*, *Državna stipendija i studentski domovi*, *Brucoši 2024./2025.* i *Brucoši 2024./2025.* Također, anketa je bila podijeljena na dvjema javnim stranicama vezanima za studentsku populaciju: *Studentski zbor FFOS* i *Studentski servis Osijek-Studentski centar*. Uz anketu je stavljena napomena kako nedostaje muških i nebinarnih sudionika čije je sudjelovanje jednako važno. Iako sudionici nisu navodili druge spolove, prikupljeno je nekoliko odgovora od nebinarnih osoba. Ukupno su na anketu odgovorila 324 ispitanika. Prikupljeni odgovori u Google obrascu izvezeni su u Excel tabelu. Svako pitanje, odnosno čestica u Excel tabeli kodirana je kako bi se dobivena baza podataka mogla pretvoriti u sav. datoteku koja je potrebna za statističke postupke i analize u statističkom programu SPSS-u. Za statističku obradu podataka korišten je IBM SPSS Statistics 30.0. U SPSS-u su kreirane nove varijable. Što se tiče dobi, kreirana je varijabla kojom se dob podijelila na *adolescente* i *mlade odrasle*. S obzirom na to da je prikupljen vrlo mali broj nebinarnih sudionika ($n=8$), u analizu vezanu za spol uključeni su samo muški ($n=96$) i ženski ($n=220$) sudionici, odnosno 316 sudionika. Varijabla je za akademski uspjeh zbog neravnomjerne raspodjele sudionika po kategorijama rekodirana tako da uspjesi nedovoljan, dovoljan i dobar tvore *niži školski uspjeh*, a uspjesi vrlo dobar i odličan tvore *viši školski uspjeh*. Čestice vezane za učestalost konzumacije alkohola, lakih i teških droga, cigareta, snusa i energetskih pića tvore varijablu *Ovisnička ponašanja*. Čestice vezane za pasivan seksting prema Yépez-Titu i suradnicima (2018) tvore varijablu *Izloženost seksting porukama*, a ostale čestice tvore varijablu *Aktivan seksting*. Čestice koje su vezane za motive sekstinga tvore varijable *Motivi seksualne svrhe*, *Instrumentalni motivi* i *Motivi jačanja tjelesne slike*. Varijabla vezana za strukturu obitelji rekodirana je tako što se podijelila na dvije kategorije, odnosno na *cjelovite obitelji* koju čini ponuđena opcija *živim s oba heteroseksualna roditelja koja su u braku*, a ostale ponuđene opcije čine *necjelovitu obitelj*. Što se tiče roditeljskih stilova, svaka čestica koja je definirana za određeni roditeljski stil spojena je s ostalim pripadajućim česticama te su povezane u sljedeće jedinstvene varijable: *Permisivni roditeljski stil*, *Autoritarni roditeljski stil*, *Autoritativni roditeljski stil* i *Indiferentni roditeljski stil*. Kako bismo proveli analizu i ispitali postojeće hipoteze, korišteni su sljedeći statistički postupci: frekvencije, analiza varijance (ANOVA) za ispitivanje

razlika između više grupa, t-test za nezavisne uzorke i korelacijska analiza za ispitivanje povezanosti među varijablama.

3.7. Rezultati

3.7.1. Deskriptivna statistika sociodemografskih varijabli

Deskriptivnom analizom utvrđeno je kako od ukupnog broja sudionika (N= 316) njih 29,6 % muški su sudionici, a 67,9 % ženski sudionici. Zatim, utvrđeno je kako su od ukupnog broja sudionika (N=324), njih 64 % adolescenti, a 35,2 % mladi odrasli. Što se tiče akademskog uspjeha, deskriptivnom analizom utvrđeno je kako od ukupnog broja sudionika (N=324), njih 21,9 % ima niži školski uspjeh, a 78,1 % viši školski uspjeh. Nadalje, deskriptivnom analizom utvrđeno je kako od ukupnog broja sudionika (N=324), njih 17,3 % ima nizak materijalni status, zatim 61,7 % osrednji materijalni status te 21 % visok materijalni status. Konačno, deskriptivnom analizom utvrđeno je kako od ukupnog broja sudionika (N= 324), njih 76,5 % dolazi iz cjelovite obitelji, a 23,5 % iz necjelovite obitelji.

3.7.2. T-test s obzirom na spol

Varijabla	Spol	N	M	SD	t
Izloženost seksting porukama	M	96	4,11	2,47	0,86
	Ž	220	3,85	2,55	
Aktivni seksting	M	96	5,99	5,56	5,23***
	Ž	220	3,05	4,09	

Bilješka: p<.05*; p<.01**; p<.001***

3.7.3. T-test s obzirom na dob

Varijabla	Dob	N	M	SD	t
Izloženost seksting porukama	Adolescenti	210	3,80	2,59	-1,83
	Mladi odrasli	114	4,34	2,52	

Aktivni seksting	Adolescenti	210	3,67	4,86	-2,25
	Mladi odrasli	114	4,97	5,24	

Bilješka: $p < .05^*$; $p < .01^{**}$; $p < .001^{***}$

3.7.4. Analiza varijance prema materijalnom statusu

		N	M	SD	F
Izloženost seksting porukama	Nizak	56	4,02	3,01	0,19
	Osrednji	200	3,93	2,54	
	Visok	68	4,15	2,31	
	Ukupno	324	3,99	2,58	
Aktivni seksting	Nizak	56	5,27	6,46	1,84
	Osrednji	200	3,82	4,72	
	Visok	68	4,10	4,49	
	Ukupno	324	4,13	5,03	

Bilješka: $p < .05^*$; $p < .01^{**}$; $p < .001^{***}$

3.7.5. T-test s obzirom na akademski uspjeh

Varijabla	Akademski uspjeh	N	M	SD	t
Izloženost seksting porukama	Niži školski uspjeh	71	4,52	2,84	1,98
	Viši školski uspjeh	253	3,84	2,48	
Aktivni seksting	Niži školski uspjeh	71	7,18	6,20	6,11***
	Viši školski uspjeh	253	3,27	4,29	

Bilješka: $p < .05^*$; $p < .01^{**}$; $p < .001^{***}$

3.7.6. T-test s obzirom na strukturu obitelji

Varijabla	Struktura obitelji	N	M	SD	t
Izloženost seksting porukama	Cjelovita obitelj	248	3,86	2,50	-1,63
	Necjelovita obitelj	76	4,41	2,79	
Aktivni seksting	Cjelovita obitelj	248	3,82	4,70	-1,97***
	Necjelovita obitelj	76	5,12	5,90	

Bilješka: p<.05*; p<.01**; p<.001***

3.7.7. Korelacijska analiza stila roditeljstva i seksting ponašanja

Varijabla		Autoritarni roditeljski stil	Autoritativni roditeljski stil	Indiferentni roditeljski stil	Permisivni roditeljski stil
Izloženost seksting porukama	r	,14*	-,11	,23**	,01
	N	324	324	324	324
Aktivni seksting	r	,17**	-,13*	,29**	,07
	N	324	324	324	324
Ovisničko ponašanje	r	,10	-,10	,15**	,06
	N	324	324	324	324

Bilješka: p<.05*; p<.01**; p<.001***

3.7.8. Korelacijska analiza sociodemografskih obilježja, strukture obitelji, ovisničkog ponašanja, motiva sekstinga i seksting ponašanja

		S	D	AU	MS	SO	OP	MSS	IM	MJTS	ISP	AS
S	r	1	-,09	,15**	-,11	,01	-,22**	-,19**	-,29**	-,18**	-,05	-,28**
	N	316	316	316	316	316	316	316	316	316	316	316

D	r	-,09	1	-,20**	-,09	,07	-,01	,16**	-,08	-,06	,10	,12*
	N	316	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324
AU	r	,15**	-,20**	1	,07	-,09	-,17**	-,23**	-,14*	-,25**	-,11*	-,32**
	N	316	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324
MS	r	-,11	-,09	,07	1	-,26**	,11*	-,01	-,02	-,03	,02	-,07
	N	316	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324
SO	r	,01	,07	-,09	-,26**	1	,06	,09	,19**	,22**	,090	,11*
	N	316	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324
OP	r	-,22**	-,01	-,17**	,11*	,06	1	,39**	,34**	,36**	,38**	,42**
	N	316	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324
MSS	r	-,19**	,16**	-,23**	-,01	,09	,39**	1	,29**	,64**	,56**	,77**
	N	316	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324
IM	r	-,29**	-,08	-,14*	-,02	,19**	,34**	,29**	1	,51**	,26**	,40**
	N	316	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324
MJTS	r	-,18**	-,06	-,25**	-,03	,22**	,36**	,64**	,51**	1	,42**	,60**
	N	316	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324
ISP	r	-,05	,10	-,11*	,02	,09	,38**	,56**	,26**	,42**	1	,66**
	N	316	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324
AS	r	-,28**	,12*	-,32**	-,07	,11*	,42**	,77**	,40**	,60**	,66**	1
	N	316	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324

Bilješka: p<.05*; p<.01**; p<.001***

Legenda:

AU	akademski uspjeh	IM	instrumentalni motivi
MS	materijalni status	MJTS	motivi jačanja tjelesne slike
SO	struktura obitelji	ISP	izloženost seksting porukama
OP	ovisnička ponašanja	AS	aktivni seksting
MSS	motivi seksualnih svrha	S	spol
D	dob		

3.7.9. Kratka analiza rezultata prema varijablama

Spol

T-testom za nezavisne uzorke utvrđeno je kako postoje razlike između spola i seksting ponašanja pri čemu muški adolescenti ($M=5,99$) češće sudjeluju u aktivnom sekstingu $t(314)=5,23$, $p<0,001$., a što se potvrdilo korelacijskom analizom kojom se utvrdila slaba negativna povezanost $r(314)=-0,28$, $p<0,01$. Očekivalo se da će biti razlike ili povezanosti između spola i izloženosti seksting porukama, ali razlika ni povezanost nisu utvrđene. Vrlo važna korelacija uočena je između spola i ovisničkog ponašanja $r(314)=-0,22$, $p<0,01$ pri čemu muški adolescenti prednjače kao i kod navođenja motiva sekstinga.

Dob

Nije utvrđena značajna razlika između dobi i seksting ponašanja, ali je utvrđena vrlo slaba pozitivna povezanost između dobi i aktivnog sekstinga $r(322)=0,12$, $p<0,05$. U pitanju je mala korelacija koja ukazuje na to da su mladi odrasli skloniji aktivnom sekstingu nego adolescenti. Vrlo slaba pozitivna povezanost utvrđena je između dobi i motiva seksualnih svrha $r(322)=0,16$, $p<0,01$, a slaba negativna povezanost utvrđena je između dobi i akademskog uspjeha $r(322)=-0,20$, $p<0,01$. Mladi odrasli imaju blagu tendenciju u navođenju motiva seksualnih svrha, ali niže uspjehe.

Akademski uspjeh

Adolescenti s nižim školskim uspjehom značajno su slabo negativno povezani s ovisničkim ponašanjem $r(322)=-0,17$, $p<0,01$. Također, utvrđena je vrlo slaba negativna korelacija između izloženosti seksting porukama ($r(322)=-0,11$, $p<0,05$) te slaba negativna korelacija između aktivnog sekstinga ($r(322)=-0,32$, $p<0,01$). Ovo ne znači da adolescenti s višim školskim uspjehom

nužno izbjegavaju sudjelovanje u seksting ponašanju. Primijećen je negativan trend u akademskom uspjehu, pri čemu su adolescenti s lošijim školskim rezultatima skloniji navođenju motiva za seksting.

Materijalni status

Slaba negativna povezanost utvrđena je između materijalnog statusa i strukture obitelji $r(322)=-0,26$, $p<0,01$ što govori da nizak materijalni status prati necjelovitu obitelj. Zanimljiva korelacija utvrđena je između materijalnog statusa i ovisničkog ponašanja $r(322)=0,11$, $p<0,05$. Iako je u pitanju mala korelacija, očekivali bismo ju kod sudionika s nižim materijalnim statusom.

Struktura obitelji

Sudionici koji dolaze iz necjelovitih obitelji ($M=5,12$) češće sudjeluju u aktivnom sekstingu $t(322)=1,97$ $p<0,001$, a što je utvrđeno vrlo slabom pozitivnom povezanošću $r(322)=0,11$, $p<0,05$. Struktura obitelji ostvaruje vrlo slabu pozitivnu povezanost s instrumentalnim motivima $r(322)=0,19$, $p<0,01$ i slabu pozitivnu povezanost s motivima jačanja tjelesne slike $r(322)=0,22$, $p<0,01$, a pri čemu su motivi seksualne svrhe manje zastupljeni. Necjelovite obitelji ostvaruju pozitivan trend s aktivnim sekstingom i motivima sekstinga.

Stil roditeljstva

Indiferentni stil roditeljstva ostvaruje slabu pozitivnu povezanost s izloženošću seksting porukama $r(322)=0,23$, $p<0,01$ i sudjelovanjem u aktivnom sekstingu $r(322)=0,29$, $p<0,01$. Također, uočena je vrlo slaba pozitivna povezanost između indiferentnog roditeljskog stila i ovisničkog ponašanja $r(322)=0,15$, $p<0,01$ što ukazuje na potencijalnu rizičnost ovog roditeljskog stila. Iako se očekivalo da će permisivan roditeljski stil biti povezan sa seksting ponašanjem ili ovisničkim ponašanjem, takva povezanost nije utvrđena. S druge strane, vrlo slaba negativna povezanost utvrđena je između autoritativnog roditeljskog stila i sudjelovanja u aktivnom sekstingu $r(322)=-0,13$, $p<0,05$ dok je između autoritarnog roditeljskog stila i seksting ponašanja utvrđena slaba pozitivna povezanost, i to s izloženošću seksting porukama $r(322)=0,14$, $p<0,05$ i sudjelovanjem u aktivnom sekstingu $r(322)=0,17$, $p<0,01$.

Ovisničko ponašanje

Slaba pozitivna povezanost utvrđena je između ovisničkog ponašanja i motiva seksualnih svrha $r(322)=0,39$, $p<0,01$, između ovisničkog ponašanja i instrumentalnih motiva $r(322)=0,34$, $p<0,01$) te između ovisničkog ponašanja i motiva jačanja tjelesne slike $r(322)=0,36$, $p<0,01$. Također, slaba pozitivna povezanost utvrđena je između ovisničkog ponašanja i izloženosti seksting porukama

$r(322)=0,38$, $p<0,01$ dok je umjereno pozitivna povezanost utvrđena između ovisničkog ponašanja i aktivnog sekstinga $r(322)=0,42$, $p<0,01$. Primijećen je trend pozitivne povezanosti s ovisničkim ponašanjem jer ovi rezultati ukazuju na potencijalnu rizičnost ovisničkog ponašanja u kontekstu seksting ponašanja i motiva koji stoje u njegovoj pozadini.

Motivi sekstinga

Utvrđene su značajne pozitivne povezanosti između različitih motiva u kontekstu sekstinga. Najveća povezanost uočena je između motiva seksualnih svrha i aktivnog sekstinga $r(322)=0,77$, $p<0,01$ dok je umjereno pozitivna povezanost između motiva seksualnih svrha i izloženosti seksting porukama $r(322)=0,56$, $p<0,01$. Također, motivi jačanja tjelesne slike pokazuju značajnu povezanost s aktivnim sekstingom $r(322)=0,60$, $p<0,01$ i izloženosti seksting porukama $r(322)=0,42$, $p<0,01$. Instrumentalni motivi pokazuju umjereno pozitivnu povezanost s aktivnim sekstingom $r(322)=0,40$, $p<0,01$ i izloženosti seksting porukama $r(322)=0,26$, $p<0,01$. Vrlo zanimljive povezanosti ostvaruju međusobno motivi kao što su motivi seksualnih svrha i motivi jačanja tjelesne slike $r(322)=0,64$, $p<0,01$. Ovi rezultati upućuju na pozitivan trend da različiti motivi, posebice seksualnih svrha, igraju značajnu ulogu u seksting ponašanju s time da se ne može zanemariti značajan utjecaj motiva jačanja tjelesne slike.

Seksting ponašanje

Utvrđena je jaka pozitivna povezanost između izloženosti seksting porukama i sudjelovanja u aktivnom sekstingu ($r(322)=0,66$, $p<0,01$) što ukazuje na pozitivan trend u kojemu veća izloženost seksting porukama doprinosi većoj vjerojatnosti da adolescent sudjeluje u aktivnom sekstingu.

3.8. Rasprava

Cilj ovog istraživanja bio je istražiti povezanost obiteljskih čimbenika sa seksting ponašanjem kod adolescenata. Istraživanje je obuhvatilo analizu povezanosti sociodemografskih pokazatelja (dob, spol, akademski uspjeh, materijalni status), strukture obitelji, ovisničkog ponašanja i motiva sekstinga sa seksting ponašanjem.

H1: Očekuju se značajne razlike u seksting ponašanju s obzirom na sociodemografska obilježja mladih.

Hipoteza H1 djelomično je prihvaćena. Postoji statistički značajna razlika kod spola i akademskog uspjeha dok kod dobi i materijalnog statusa ne postoji statistički značajna razlika. Muški sudionici ($M=5,99$, $p<0,001$) češće sudjeluju u aktivnom sekstingu za razliku od ženskih sudionika ($M=3,05$

$p < 0,001$). Ntountoumi i suradnici (2024) proveli su istraživanje u kojem se pokazalo da muškarci češće sudjeluju i u pasivnom sekstingu, odnosno izloženosti seksting porukama. Međutim, u ovom istraživanju nije utvrđena statistički značajna razlika između spola i izloženosti seksting porukama. Slično, istraživanje Pistona i suradnika (2023) također je pokazalo veću vjerojatnost sudjelovanja muškaraca u pasivnu sekstingu. Dob je analizirana u dvjema skupinama, odnosno kod adolescenata i mladih odraslih, ali nije utvrđena značajna razlika u sudjelovanju u aktivnom sekstingu ili izloženosti seksting porukama. Nadalje, nije utvrđena značajna razlika između materijalnog statusa i seksting ponašanja što znači da nečije sudjelovanje u aktivnom sekstingu ili izloženost seksting porukama nije ograničeno materijalnim statusom. Akademski uspjeh pokazao se kao značajan prediktor sudjelovanja u aktivnom sekstingu. Sudionici s nižim školskim uspjehom ($M=7,18$, $p < 0,001$) češće sudjeluju u aktivnom sekstingu. Ne postoji statistička značajna razlika kod dobi i materijalnog statusa zbog čega hipoteza nije u potpunosti prihvaćena.

H2: Očekuju se značajne razlike između strukture obitelji i seksting ponašanja.

Hipoteza H2 djelomično je prihvaćena. Rezultati pokazuju kako sudionici koji dolaze iz necjelovitih obitelji ($M=5,12$, $p < 0,001$) češće sudjeluju u aktivnom sekstingu nego sudionici koji dolaze iz cjelovitih obitelji ($M=3,82$, $p < 0,001$). Navedeno se slaže s rezultatima istraživanja koji su proveli Turzák i suradnici (2021). Ustanovili su da oni koji žive u manje stabilnom obiteljskom okruženju i strukturi obitelji imaju veću tendenciju slati svoje eksplicitne fotografije barem jednom mjesečno. Također, oni koji imaju samohrane roditelje, skloniji su slanju intimnih fotografija. Slično navode Chaudhary i suradnici (2017), a koji su utvrdili da osobe koje žive s jednim od svojih bioloških roditelja ili s drugim rođakom skloniji su slanju seksualnih poruka. Ne postoji statistički značajna razlika u strukturi obitelji i izloženosti seksting porukama zbog čega hipoteza nije u potpunosti prihvaćena.

H3: Očekuje se povezanost između stila roditeljstva i seksting ponašanja.

Hipoteza H3 djelomično je prihvaćena. Prema rezultatima korelacijske analize najjače povezanosti pronađene su kod indiferentnog roditeljskog stila odgoja koji je slabo pozitivno povezan sa sudjelovanjem u aktivnom sekstingu ($r=0,29$) i izloženosti seksting porukama ($r=0,23$). Autoritaran i autoritativan roditeljski stil odgoja pokazuje vrlo slabu povezanost sa seksting ponašanjem s time da permisivan stil odgoja ne pokazuju statistički značajnu povezanost sa seksting ponašanjem. Indiferentan stil odgoja pokazao se kao značajan prediktor zbog kojeg adolescenti mogu biti u većem riziku od sekstinga iako je u pitanju mala korelacija pogotovo ako imamo na umu da u tom stilu odgoja gotovo ne postoji kvalitetna komunikacija. Bianchi i suradnici

(2019) u svom su istraživanju utvrdili da niži rezultati obiteljske komunikacije podupiru rizičan seksting kao što je primjerice dijeljenje eksplicitna materijala sa što većim brojem ljudi. Martinez-Prather i Vandiver (2014) uočili su da provođenje vremena s roditeljima smanjuje vjerojatnost sekstanja, a zajedničko obiteljsko provođenje vremena nedostaje u indiferentnom stilu odgoja. S druge strane, autoritativan stil odgoja pokazuje potencijalnu vrstu zaštitne uloge jer postoji vrlo slaba negativna povezanost s aktivnim sekstingom ($r=-0,13$). Drugim riječima, sudionici kod kojih prevladava autoritativni stil odgoja rjeđe sudjeluju u aktivnom sekstingu iako je u pitanju vrlo mala korelacija. Dolev-Cohen i Ricon (2022) navode da autoritativan stil odgoja dovodi do otvorena razgovora o sekstingu i potencijalnim rizicima koji su povezani sa sekstingom. Rezultati pokazuju da sudionici kod kojih je zastupljen autoritaran stil odgoja imaju nešto veću sklonost izloženosti seksting porukama ($r=0,14$) i sudjelovanju u aktivnom sekstingu ($r=0,17$) premda su u pitanju male i slabe korelacije. To govori da se unatoč strožim pravilima i kaznama ne može spriječiti adolescenta da sudjeluje u sekstingu ili bude izložen seksting porukama. Dodatno, istražena je povezanost ovisničkog ponašanja i roditeljskog stila te je utvrđena vrlo slaba pozitivna povezanost između ovisničkog ponašanja i indiferentnog roditeljskog stila odgoja ($r=0,15$). Iako je mala korelacija, ona ukazuje na važnost značajki odgoja kao što je indiferentni stil odgoja i njegov utjecaj na potencijalno ovisničko ponašanje. S obzirom da permisivan stil odgoja nije pokazao statističku značajnu povezanost sa seksting ponašanjem, hipoteza nije u potpunosti prihvaćena.

H4: Očekuje se povezanost sociodemografskih obilježja, strukture obitelji, ovisničkog ponašanja, motiva sekstinga i seksting ponašanja adolescenata.

Hipoteza H4 djelomično je prihvaćena. Rezultati demografskih podataka pokazuju da prema spolu ženski sudionici postižu nešto bolji školski uspjeh u odnosu na muške sudionike ($r=0,15$). Muški su sudionici skloniji ovisničkom ponašanju ($r=-0,22$) i navođenju motiva seksualnih svrha ($r=-0,19$), instrumentalnih motiva ($r=-0,29$) i motiva jačanja tjelesne slike ($r=-0,18$) u odnosu na ženske sudionike. Također, muški su sudionici skloniji sudjelovanju u aktivnom sekstingu ($r=-0,28$). Što se tiče akademskog uspjeha, adolescenti postižu nešto bolje uspjehe u odnosu na mlade odrasle ($r=-0,20$). Kod mladih odraslih postoji blaga tendencija u navođenju motiva seksualnih svrha ($r=0,16$) te sudjelovanju u aktivnom sekstingu ($r=0,12$), ali je vrlo mala korelacija posebno ako uzmemo u obzir rezultate t-testa za nezavisne uzorke u kojem je utvrđeno da ne postoji statistička značajnost između dobi i seksting ponašanja. Sudionici s nižim školskim uspjehom skloniji su ovisničkom ponašanju ($r=-0,17$), sudjelovanju u aktivnom sekstingu ($r=-0,23$), izloženosti seksting porukama ($r=-0,11$). Također, sudionici s nižim školskim uspjehom skloniji su navođenju motiva seksualnih svrha ($r=-0,23$), instrumentalnih motiva ($r=-0,14$) i motiva jačanja

tjelesne slike ($r=-0,25$). Livazović i Vuletić (2018) utvrdili su na uzorku od 1297 adolescenata da adolescenti s nižim školskim uspjehom pokazuju veću sklonost zlouporabi psihoaktivnih tvari, a posebno ako dolaze iz rizičnih obiteljskih sredina. Nadalje, Livazović (2012) je utvrdio na uzorku od 735 ispitanika da je slabiji školski uspjeh povezan s većim rizikom od razvoja ovisnosti o opijatima. Važno je istaknuti kako sudionici s nižim materijalnim statusom dolaze iz necjelovitih obitelji ($r=-0,26$), ali zanimljivo je da sudionici višeg materijalnog statusa imaju blagu tendenciju prema ovisničkom ponašanju ($r=0,11$) iako je u pitanju vrlo mala korelacija. Sudionici koji dolaze iz necjelovitih obitelji skloniji su navođenju instrumentalnih motiva ($r=0,19$), motiva jačanja tjelesne slike ($r=0,22$) i sudjelovanju u aktivnom sekstingu ($r=0,11$). Zanimljivo je kako su motivi seksualnih svrha ($r=0,39$), instrumentalni motivi ($r=0,34$) i motivi za jačanje tjelesne slike ($r=0,36$) značajno povezani s ovisničkim ponašanjem što ukazuje na to da ovisničko ponašanje može utjecati na razloge sudjelovanja u aktivnom sekstingu ili njihovoj izloženosti seksting porukama. Također, ovisničko je ponašanje značajan prediktor za potencijalno sudjelovanje u aktivnom sekstingu ($r=0,42$) te izloženosti seksting porukama ($r=0,38$). Benotsch i suradnici (2013) utvrdili su da osobe koje šalju eksplicitne materijale imaju veću vjerojatnost prijavljivanja nedavne upotrebe droga i alkohola. Također, Frankel i suradnici (2018) uočili su da je dobrovoljno slanje seksualnih poruka značajno vjerojatnije kod onih sudionika koji su prijavili upotrebu duhanskih proizvoda i alkohola. Dodatno, Ntountoumi i suradnici (2024) navode da konzumacija alkohola i droga značajno povećava vjerojatnost sudjelovanja u sekstingu. Motivi seksualnih svrha jako su povezani sa aktivnim sekstingom ($r=0,77$) dok su instrumentalni motivi ($r=0,40$) i motivi jačanja tjelesne slike ($r=0,60$) umjereno povezani sa sudjelovanjem u aktivnom sekstingu. Motivi seksualnih svrha ($r=0,56$) i motivi jačanja tjelesne slike ($r=0,42$) umjereno su povezani s izloženošću seksting porukama, a instrumentalni su motivi ($r=0,26$) slabo povezani s izloženošću seksting porukama. Bianchi i suradnici (2021) u svom su istraživanju utvrdili da su motivi seksualnih svrha i motivi za jačanje tjelesne slike najčešće navedeni kao motivacija za seksting. Howard i suradnici (2023) također navode motivaciju seksualnih svrha, poput *biti seksi* ili *iniciranje intimnog odnosa* te *flertovanje* kao glavne motive za sudjelovanje u sekstingu, a slično navode Martinez-Prather i Vandiver (2014) u svom istraživanju u kojem se kao najčešće motive navode flertovanje i sredstvo traženja seksualnog odnosa. U rezultatima se pojavljuju zanimljive korelacije koje ostvaruju međusobno motivi sekstinga. Primjerice, jaka je povezanost ostvarena između motiva seksualnih svrha i motiva jačanja tjelesne slike ($r=0,64$). To bismo mogli promatrati kao zadovoljenje seksualne intime koja prati zadovoljstvo vlastitim tijelom. Ako uzmemo u obzir sadržaj materijala koji se šalje, onda možemo pretpostaviti zašto je jaka korelacija između tih dvaju motiva. Konačno, utvrđena je jaka pozitivna povezanost između izloženosti seksting porukama i

sudjelovanja u aktivnom sekstingu ($r = 0,66$) što sugerira da bi povećana izloženost seksting porukama mogla potencijalno povećati vjerojatnost da sudionik sudjeluje u aktivnom sekstingu.

Rezultati ovog istraživanja naglašavaju važnost prevencije seksting ponašanja, a posebno kod adolescenata koji dolaze iz necjelovitih obitelji i nižeg materijalnog statusa te ostvaruju niži školski uspjeh. Potrebno je istaknuti važnost autoritativnog stila odgoja koji pruža otvorenost razgovora i emocionalnu podršku za razliku od indiferentnog stila odgoja. Nadalje, pozornost se treba i dalje posvetiti ovisničkom ponašanju koje je značajan prediktor za motive sekstinga i seksting ponašanje. U budućim istraživanjima trebalo bi obuhvatiti veći uzorak te se posebno usredotočiti na sudionike u dobi od 18 ili 19 godina kako bi prikupljeni odgovori bili precizniji i pouzdaniji. Također, trebalo bi ići u dubinu roditeljskih stilova i komunikacije te istražiti dodatno važnost obiteljskih odnosa i obiteljske komunikacije. Bilo bi zanimljivo napraviti usporedbu ruralnih i urbanih krajeva ili po regijama u Republici Hrvatskoj. Konačno, korisno bi bilo napraviti usporedbu srednje škole i fakulteta kako bi se vidjelo pojačavanje ili smanjivanje pojedinog čimbenika.

IV. ZAKLJUČAK

Živimo u digitalnom dobu koje zahtijeva od pedagoške struke da bude u toku s digitalnim trendovima kod mladih, a posebno s osjetljivim fenomenima kao što je seksting. Ovim se diplomskim radom htjela saznati važnost pojedinih obiteljskih čimbenika koji oblikuju adolescente te utječu na seksting ponašanje. Važno je razumjeti pozadinu adolescenata koji dolaze iz necjelovitih obitelji, imaju niži materijalni status ili ostvaruju niži školski uspjeh jer navedeno utječe na njihovo seksting ponašanje, a posebno kad uočavamo da sudionici s nižim materijalnim statusom dolaze iz necjelovitih obitelji $r(=-0,26)$. Kada to promatramo u kontekstu obitelji, možemo zaključiti da je potrebna snažna struktura obitelji koja će uspostaviti stabilnost i sigurnost adolescenta te provoditi primjeren roditeljski odgojni stil. Indiferentni stil odgoja pokazao se u rezultatima kao značajan prediktor za sudjelovanje u aktivnom sekstingu ili izloženosti seksting porukama. S obzirom da predstavlja najdestruktivniji odgoj koji u potpunosti zanemaruje adolescentove potrebe, ne treba iznenaditi korelacija koju ostvaruje s ovisničkim ponašanjem i seksting ponašanjem. Ono što bi se moglo pojaviti kao posljedica toga jest rizičan seksting u kojem bi adolescent mogao dovesti sebe ili druge u opasnost. „Mladi ne razmišljaju uvijek o rizicima i posljedicama svojih ponašanja te možda čak nisu ni svjesni kamo ih loši izbori mogu dovesti (npr. uhićenje zbog dječje pornografije)“ (Ahern, Mechling, 2013: 29). Ovisničko ponašanje pokazalo se kao značajan prediktor čiji utjecaj ne smijemo zanemariti i trebalo bi mu se dodatno posvetiti što iz preventivnih razloga, a što iz znanstvene znatiželje u pogledu obiteljske dinamike i sekstinga. Kada govorimo o prevenciji, Hernandez i suradnici (2021) ističu da ona mora doprijeti do obitelji kako bi im osigurala kvalitetne i pravovremene informacije o problematičnoj upotrebi interneta i društvenih mreža, a djeci i mladima osigurati od najranije dobi smjernice za suočavanje s rizicima te njihovo izbjegavanje. Navedeno govori da sve kreće od obitelji neovisno o tome kako ju definiramo. U obzir treba uzeti motive zbog kojih će mlada osoba stupiti u seksting ponašanja jer ono oblikuje pozadinu njihova djelovanja. Ako se osvrnemo, primjerice, na motive jačanja tjelesne slike, onda možemo pretpostaviti da je važno osvijestiti mladu osobu o njenim vrlinama i vrijednostima, poticati samopouzdanje i slično kako ne bi svoje mjerilo vrijednosti ostvarivala razmjenom eksplicitnih fotografija ili videozapisa na društvenim mrežama. Treba imati na umu da su adolescenti u osjetljivom razdoblju kada očekuju vršnjačku potvrdu o prihvaćenosti.

Provedeno istraživanje pruža određeni uvid u obiteljsku dinamiku i fenomen sekstinga, a istovremeno pruža razloge da se neke čimbenike dodatno istraži ili potakne inovativni pomak pedagogije prema suvremenim fenomenima kao što su *deepfake*, seksting, AI, izazovi na

društvenim mrežama i drugo. Suvremeni fenomeni oblikuju pristup djeci i mladima jer predstavljaju nešto što prije 20 godina nije bilo aktualno niti je postojalo. Iz tog razloga treba težiti da se buduće mlade pedagoge i pedagoginje osnaži znanjem o suvremenim fenomenima i njihovim utjecajima na djecu i mlade kako bi pravovremeno prepoznali i reagirali na potencijalne rizike. Seksting nije više interna stvar već implicira potrebu za dubljim razumijevanjem ne samo u obrazovnom sustavu nego i u kaznenopravnom sustavu. Buduća istraživanja trebala bi se fokusirati na suvremene fenomene i trendove koji se pojavljuju unutar i izvan obrazovna sustava. Ono što danas poznajemo kao seksting, u budućnosti može poprimiti drugi oblik zbog čega nastaje potreba za neprestanim informiranjem danas i u budućnosti.

V. LITERATURA

1. Agarwal, S., Srivastava, R., Jindal, M., & Rastogi, P. (2020). Study of adolescent stage and its impacts on adolescents. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*, 7(6), 1369-1375.
https://www.researchgate.net/publication/362646945_Study_of_Adolescent_Stage_and_Its_Impacts_on_Adolescents
2. Ahern, N. R., & Mechling, B. (2013). Sexting: Serious Problems for Youth. *Journal of Psychosocial Nursing and Mental Health Services*, 51(7), 22–30.
<https://journals.healio.com/doi/full/10.3928/02793695-20130503-02>
3. Akpunne, B. C., Mopa-Egbunu, A., Egwele, C. D., & Akpunne, E. N. (2024). Sexting behavior and social media addiction as predictors of depression, anxiety, and stress among university undergraduates. *Advances in Social Sciences and Management*, 2(1), 01-10.
https://www.researchgate.net/publication/377557392_Sexting_Behavior_and_Social_Media_Addiction_as_Predictors_of_Depression_Anxiety_and_Stress_among_University_Undergraduates
4. Awiszus, A., Koenig, M., & Vaisarova, J. (2022). Parenting styles and their effect on child development and outcome. *Journal of Student Research*, 11(3).
https://www.researchgate.net/publication/369670311_Parenting_Styles_and_Their_Effect_on_Child_Development_and_Outcome
5. B.a.B.e. (2021). Kazna do tri godine zatvora za osvetničku pornografiju. *B.a.B.e. – Budi aktivna. Budi emancipiran*. Pristupljeno 19. listopada 2024. s <https://babe.hr/1263-kazna-do-tri-godine-zatvora-za-osvetnicku-pornografiju/>
6. Barrense-Dias, Y., Berchtold, A., Suris, J. C., & Akre, C. (2017). Sexting and the Definition Issue. *The Journal of adolescent health : official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 61(5), 544–554. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28734631/>
7. Barroso, R., Ramião, E., Figueiredo, P., & Araújo, A. M. (2021). Abusive sexting in adolescence: Prevalence and characteristics of abusers and victims. *Frontiers in Psychology*, 12, 610474.
<https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2021.610474/full>
8. Bastašić, Z. (1995). *Pubertet i adolescencija*. Školska knjiga.
9. Baumrind, D. (1966). Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior. *Child Development*, 37(4), 887–907. <https://www.jstor.org/stable/1126611>

10. Baumrind, D. (1991). The influence of parenting styles on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11, 56-95.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0272431691111004>
11. Benotsch, E. G., Snipes, D. J., Martin, A. M., & Bull, S. S. (2013). Sexting, substance use, and sexual risk behavior in young adults. *The Journal of adolescent health : official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 52(3), 307–313.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23299017/>
12. Berk, L. E. (2008). *Psihologija cjeloživotnog razvoja*. Naklada Slap
13. Berk, L. E. (2015). *Dječja razvojna psihologija*. Naklada Slap.
14. Bianchi, D., Morelli, M., Baiocco, R., & Chirumbolo, A. (2021). Individual differences and developmental trends in sexting motivations. *Current Psychology*, 1–10.
https://www.researchgate.net/publication/335086022_Individual_differences_and_developmental_trends_in_sexting_motivations
15. Bianchi, D., Morelli, M., Baiocco, R., & Chirumbolo, A. (2016) Psychometric properties of the Sexting Motivations Questionnaire for adolescents and young adults. *Rassegna di Psicologia*, 35 (3), 5–18.
https://www.researchgate.net/publication/316156257_Psychometric_properties_of_the_Sexting_Motivations_Questionnaire_for_adolescents_and_young_adults
16. Bianchi, D., Morelli, M., Baiocco, R., Cattelino, E., Laghi, F., & Chirumbolo, A. (2019). Family functioning patterns predict teenage girls' sexting. *International Journal of Behavioral Development*, 43(6) 1-8.
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0165025419873037>
17. Bouillet, D. & Uzelac, S. (2007). *Osnove socijalne pedagogije*. Školska knjiga
18. Brlas, S. (2011). *Terminološki opisni rječnik ovisnosti: opis važnih termina iz područja ovisnosti o drogama, alkoholizma i problematičnog i patološkog kockanja*. Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“. Preuzeto s
https://www.zzjzvpz.hr/hr/sadrzaj/djelatnost/1/publikacije/Terminoloski_rjecnik_drugo%20izdanje.pdf
19. Bryant, L. E. (2016). Nuclear Families. *Encyclopedia of Family Studies*, 1–3. Preuzeto s
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9781119085621.wbefs490>
20. Buljan Flander, G., Prijatelj, K., Raguž, A., Čagalj Farkas, M. & Selak Bagarić, E. (2021). Rasprostranjenost i navike sekstinga kod djece srednjoškolske dobi u Hrvatskoj. *Napredak*, 162 (1 - 2), 7-25. <https://hrcak.srce.hr/259414>

21. Calvert, C. (2009). Sex, cell phones, privacy, and the First Amendment: When children become child pornographers and the Lolita effect undermines the law. *CommLaw Conspectus*, 18(1), 1–36. <https://scholarship.law.edu/commlaw/vol18/iss1/3/>
22. Catalano, H., Rus, A., Dohotaru, A., & Jeder, D. (2024). Parenting styles and children's wellbeing. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 16(4), 231–255. https://www.researchgate.net/publication/386449676_Parenting_Styles_and_Children's_Wellbeing
23. Chaudhary, P., Peskin M., Temple J. R., Addy R. C., Baumler E. & Ross S. (2017). Sexting and Mental Health: A School-Based Longitudinal Study among Youth in Texas. *Journal of Applied Research on Children*. 8(1), 11. <https://digitalcommons.library.tmc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1329&context=childrenatrisk>
24. Čudina-Obradović, M. & Obradović, J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Golden marketing-Tehnička knjiga.
25. Delvecchio, E., Germani, A., Raspa, V., Lis, A., & Mazzeschi, C. (2020). Parenting styles and child's well-being: The mediating role of the perceived parental stress. *European Journal of Psychology*, 16(3), 514-531. Preuzeto s <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7909500/#sec11>
26. Demo, D. H., & Acock, A. C. (1996). Family structure, family process, and adolescent well-being. *Journal of Research on Adolescence*, 6(4), 457-488. https://scholar.google.hr/scholar_url?url=https://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/D_Demo_Family_1996.pdf&hl=en&sa=X&ei=8EdwZ6bCD57Iy9YP1bSDiQY&scisig=AFWwaeY96vojzR6pmQlSiFjoV2VI&oi=scholar
27. Dodaj, A., & Sesar, K. (2020). Sexting categories. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 8(2). https://www.researchgate.net/publication/343650239_Sexting_categories
28. Dodaj, A., Prijatelj, K. & Kuterovac Jagodić, G. (2024). Sexting Behavior Among Youths: Nature, Determinants, and Consequences. *Psihologijske teme*, 33 (1), 171-189. <https://doi.org/10.31820/pt.33.1.9>
29. Dodaj, A., Sesar, K., & Novak, T. (2022). A cross-cultural examination of the sexting motives and attitudes: Bosnia and Herzegovina vs. Croatia. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2022, 7606949. <https://doi.org/10.1155/2022/7606949>
30. Dolev-Cohen, M. & Ricon, T. (2020). Demystifying sexting: Adolescent sexting and its associations with parenting styles and sense of parental social control in Israel.

- Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 14(1), 6.
https://www.researchgate.net/publication/339413023_Demystifying_sexting_Adolescent_sexting_and_its_associations_with_parenting_styles_and_sense_of_parental_social_control_in_Israel
31. Dolev-Cohen, M. & Ricon, T. (2022). Parent-child dysfunctional communication about sexting: The role of parental characteristics and parental mediation. *Annual Review of Cybertherapy and Telemedicine* 2022, 20, 97-101.
https://www.researchgate.net/publication/362348683_Parent-child_dysfunctional_communication_about_sexting_The_role_of_parental_characteristics_and_parental_mediation/citations
 32. Döring, N. (2014). Consensual sexting among adolescents: Risk prevention through abstinence education or safer sexting? *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 8(1),
 9. https://www.researchgate.net/publication/272852535_Consensual_sexting_among_adolescents_Risk_prevention_through_abstinence_education_or_safer_sexting
 33. Drouin, M.A. & Tobin, E. (2014). Unwanted but consensual sexting among young adults: Relations with attachment and sexual motivations. *Computers in Human Behavior*, 31, 412-418. <https://www.semanticscholar.org/paper/Unwanted-but-consensual-sexting-among-young-adults%3A-Drouin-Tobin/0940ea2ab8209d0ae866eec567cd54afce110c04>
 34. Državni zavod za statistiku (2021). *Popis stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine*. Pristupljeno 17. listopada 2024 s <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88>
 35. Estlein, R. (2016). Parenting styles. *Encyclopedia of family studies*, 1-3.
<https://internationalparentingschool.com/wp-content/uploads/2019/07/Encyclopedia-of-Family-Studies-Parenting-Styles-Estlein-Roi-2016.pdf>
 36. Fadlillah, M., & Fauziah, S. (2022). Analysis of Diana Baumrind's Parenting Style on Early Childhood Development. *Al-Ishlah: Jurnal Pendidikan*, 14(2), 2127-2134.
https://www.researchgate.net/publication/362311809_Analysis_of_Diana_Baumrind's_Parenting_Style_on_Early_Childhood_Development
 37. Ferić-Šlehan, M. (2008). Rizični i zaštitni čimbenici u obiteljskom okruženju: razlike u procjeni mladih i njihovih roditelja. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 44 (1), 15-26. <https://hrcak.srce.hr/29000>
 38. Frankel, A. S., Bass, S. B., Patterson, F., Dai, T., & Brown, D. (2018). Sexting, Risk Behavior, and Mental Health in Adolescents: An Examination of 2015 Pennsylvania

- Youth Risk Behavior Survey Data. *The Journal of school health*, 88(3), 190–199.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/josh.12596>
39. Giddens, A. (2007). *Sociologija*. Globus.
 40. Guevara, R. M., Moral-García, J. E., Urchaga, J. D., & López-García, S. (2021). Relevant Factors in Adolescent Well-Being: Family and Parental Relationships. *International journal of environmental research and public health*, 18(14), 7666.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8306560/>
 41. Guy-Evans, O. (2024). *Bronfenbrenner's ecological systems theory*. Simply Psychology. Pristupljeno 10. kolovoza 2024. s
<https://www.simplypsychology.org/Bronfenbrenner.html>
 42. Haralambos, M. & Holborn, M. (2002). *Sociologija: Teme i perspektive*. Golden marketing.
 43. Herceg Pakšić, B., & Jerković, H. (2023). Bringing sexting to the book in Croatia: Staying on the fence or exploring a flying start? *Balkan Social Science Review*, 22(22), 7-29.
https://www.researchgate.net/publication/376858158_BRINGING_SEXTING_TO_THE_BOOK_IN_CROATIA_STAYING_ON_THE_FENCE_OR_EXPLORING_A_FLYING_START
 44. Hernández, M. P., Schoeps, K., Maganto, C., & Montoya-Castilla, I. (2021). The risk of sexual-erotic online behavior in adolescents-Which personality factors predict sexting and grooming victimization? *Computers in Human Behavior*, 114, 106569.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0747563220303174?via%3Dihub>
 45. Hertlein, K. M., & Stevenson, A. (2010). The seven “As” contributing to Internet-related intimacy problems: A literature review. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 4(1), 3. <https://cyberpsychology.eu/article/view/4230/3273>
 46. Houck, C. D., Barker, D., Rizzo, C., Hancock, E., Norton, A. & Brown L. K. (2014). Sexting and sexual behavior in at-risk adolescents. *Pediatrics*, 133(2), 276-282.
https://www.researchgate.net/publication/259607216_Sexting_and_Sexual_Behavior_in_At-Risk_Adolescents
 47. Howard, D., Jarman, H. K., Clancy, E. M., Renner, H. M., Smith, R., Rowland, B., Toumbourou, J. W., Fuller-Tyszkiewicz, M., & Klettke, B. (2023). Sexting among Australian adolescents: Risk and protective factors. *Journal of Youth and Adolescence*, 52(10), 2113–2130.

- https://www.researchgate.net/publication/372527279_Sexting_Among_Australian_Adolescents_Risk_and_Protective_Factors
48. Hrvatski Sabor (2021). *Zakon o izmjenama i dopunama kaznenog zakona* (Narodne novine, broj 84/2021). Pristupljeno 24. kolovoza 2024. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_07_84_1562.html
 49. Hrvatski sabor. (2014). *Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola* (Narodne novine, broj 92/2014). Pristupljeno 18. listopada 2024. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_07_92_1836.html
 50. Hunter, S. C., Russell, K., Pagani, S., Munro, L., Pimenta, S. M., Marín-López, I., Hong, J. S., & Knifton, L. (2021). A social-ecological approach to understanding adolescent sexting behavior. *Archives of Sexual Behavior*, 50(6), 2347–2357. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10508-021-01988-9>
 51. Jaskiewicz, P., Combs, J. G., Shanine, K. K., & Kacmar, M. (2016). Introducing the family: A review of family science with implications for management research. *The Academy of Management Annals*, 11(1), 1–89. https://www.researchgate.net/publication/308221176_Introducing_the_Family_A_Review_of_Family_Science_with_Implications_for_Management_Research
 52. Jonsson, L. S. (2015). *Online sexual behaviours among Swedish youth: Characteristics, associations and consequences* (Doktorska disertacija). <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A790967&dswid=-5384>
 53. Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (1997). Family type and conflict: The impact of conversation orientation and conformity orientation on conflict in the family. *Communication Studies*, 48(1), 59–75. https://www.researchgate.net/publication/233013471_Family_type_and_conflict_The_impact_of_conversation_orientation_and_conformity_orientation_on_conflict_in_the_family
 54. Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2001). Understanding family communication patterns and family functioning: The roles of conversation orientation and conformity orientation. *Annals of the International Communication Association*, 26(1), 36-65. https://www.researchgate.net/publication/307812451_Understanding_Family_Communication_Patterns_and_Family_Functioning_The_Roles_of_Conversation_Orientation_and_Conformity_Orientation

55. Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2005). Family communication patterns theory: A social cognitive approach. *Engaging theories in family communication: Multiple perspectives*, 50-65. SAGE Publications, Inc.
https://www.researchgate.net/publication/316363120_Family_communication_patterns_theory_A_social_cognitive_approach
56. Kvesić, A., Dodaj, A., Krešo, K. & Sesar, K. (2024). Odnos sekstinga i psihosocijalnog funkcioniranja adolescenata. *Socijalna psihijatrija*, 52 (1), 28-46.
<https://doi.org/10.24869/spsih.2024.28>
57. Lacković-Grgin, K. (2006). *Psihologija adolescencije*. Naklada Slap.
58. Livazović, G. (2012). Povezanost medija i rizičnih ponašanja adolescenata. *Kriminologija i socijalna integracija*, 20(1), 1–22. <https://hrcak.srce.hr/84999>
59. Livazović, G. (2014). The Role of Media in Adolescent Social Relationships and Personal Development. *Applied Social Psychology*, 69-84.
https://www.researchgate.net/profile/Goran-Livazovic/publication/323401291_ROLE_OF_MEDIA_IN_ADOLESCENT_SOCIAL_RELATIONSHIPS_AND_PERSONAL_DEVELOPMENT_GORAN_LIVAZOVIC/links/5a944fbcaca27214056744f6/ROLE-OF-MEDIA-IN-ADOLESCENT-SOCIAL-RELATIONSHIPS-AND-PERSONAL-DEVELOPMENT-GORAN-LIVAZOVIC.pdf
60. Livazović, G. (2017). Role of family, peers and school in externalised adolescent risk behaviour. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 53 (Supplement), 186–203.
<https://hrcak.srce.hr/193753>
61. Livazović, G., & Ham, E. (2019). Cyberbullying and emotional distress in adolescents: The importance of family, peers and school. *Heliyon*, 5(6), 1-9.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S240584401935>
62. Livazović, G., & Vuletić, I. (2018). Obitelj kao etiološki čimbenik kaznenih djela povezanih sa zluporabom opojnih droga kod adolescentske populacije. *Policija i sigurnost*, 27(3), 271–290. <https://hrcak.srce.hr/file/303215>
63. Lo, B. C. Y., Lai, R. N. M., Ng, T. K., & Wang, H. (2020). Worry and permissive parenting in association with the development of internet addiction in children. *International journal of environmental research and public health*, 17(21), 7722. <https://www.mdpi.com/1660-4601/17/21/7722>
64. Lopez-Garrido, G. (2023). *Self-determination theory: How it explains motivation*. Simply Psychology. Pristupljeno 12. listopada 2024. s <https://www.simplypsychology.org/self-determination-theory.html>

65. Lukaš, M. & Mušanović, M. (2020). *Osnove pedagogije*. Vlastita naklada.
66. Lukaš, M. (2010). *Obiteljski odgoj u Hrvatskoj-razvoj ideja od 1850. do 1918. godine*. Hrvatsko futurološko društvo.
67. Martinez-Prather, K., & Vandiver, D. M. (2014). Sexting among teenagers in the US: A retrospective analysis of identifying motivating factors, potential targets and the role of a capable guardian. *International Journal of Cyber Criminology*, 8(1), 21–35.
<https://digital.library.txst.edu/server/api/core/bitstreams/8121689c-cb8d-4425-91ae-cbb6330b1f3f/content>
68. Marume, A., Maradzika, J. & January, J. (2018). Adolescent Sexting and Risky Sexual Behaviours in Zimbabwe: A Cross-Sectional Study. *Sexuality & Culture*, 22, 931–941 (2018).
https://www.researchgate.net/publication/323427861_Adolescent_Sexting_and_Risky_Sexual_Behaviours_in_Zimbabwe_A_Cross-Sectional_Study
69. McLeod, S. (2024). *Maslow's hierarchy of needs*. Simply Psychology. Pristupljeno 12. listopada 2024. s <https://www.simplypsychology.org/maslow.html>
70. Morelli, M., Bianchi, D., Baiocco, R., Pezzuti, L., & Chirumbolo, A. (2016). Sexting, psychological distress and dating violence among adolescents and young adults. *Psicothema*, 28(2), 137–142. <https://www.psicothema.com/pdf/4303.pdf>
71. Ntountoumi, L., Ioannou, M., Synnott, J., Tzani, C., Morelli, M., Chirumbolo, A., & Drouin, M. (2024). Greek sexting landscape: Uncovering consequences beyond the selfie. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, e1642, 1–17.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/jip.1642>
72. Olson, D. H. (2000). Circumplex model of marital and family systems. *Journal of Family Therapy*, 22, 144–167. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/1467-6427.00144>
73. Pardee, L. (2024). What is your parenting style, and why does it matter? *Parents*. Pristupljeno 11. listopada 2024. s <https://www.parents.com/parenting/better-parenting/style/parenting-styles-explained/#toc-sub-types-of-parenting-styles>
74. Pistoni, C., Martinez Damia, S., Alfieri, S., Marta, E., Confalonieri, E., & Pozzi, M. (2023). What are the predictors of sexting behavior among adolescents? The positive youth development approach. *Journal of Adolescence*, 95, 661–671.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/jad.12142>
75. Raboteg-Šarić, Z. i Pećnik, N. (2005). Neformalna i formalna podrška jednoroditeljskim i dvoroditeljskim obiteljima. *Revija za socijalnu politiku*, 12 (1), 1-21.
<https://doi.org/10.3935/rsp.v12i1.18>

76. Ragona, A., Mesce, M., Cimino, S., & Cerniglia, L. (2023). Motivations, Behaviors and Expectancies of Sexting: The Role of Defensive Strategies and Social Media Addiction in a Sample of Adolescents. *International journal of environmental research and public health*, 20(3), 1805. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9913953/>
77. Sabatelli, R. M., & Waldron, R. J. (1995). Measurement issues in the assessment of the experiences of parenthood. *Journal of Marriage and the Family*, 57(4), 969–980. <https://www.jstor.org/stable/353416?origin=crossref>
78. Salmela-Aro, K. (2011). Stages of Adolescence. *Encyclopedia of Adolescence*, 360–368. <http://dx.doi.org/10.1016/B978-0-12-373951-3.00043-0>
79. Sawyer, S. M., Azzopardi, P. S., Wickremarathne, D., & Patton, G. C. (2018). The age of adolescence. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 2(3), 223–228. [https://www.thelancet.com/journals/lanchi/article/PIIS2352-4642\(18\)30022-1/abstract](https://www.thelancet.com/journals/lanchi/article/PIIS2352-4642(18)30022-1/abstract)
80. Sciacca, B., Mazzone, A., Loftsson, M., O'Higgins Norman, J., & Foody, M. (2023). Nonconsensual Dissemination of Sexual Images Among Adolescents: Associations With Depression and Self-Esteem. *Journal of interpersonal violence*, 38(15-16), 1–27. <https://doi.org/10.1177/08862605231165777>
81. Sesar, K., Dodaj, A. & Šimić, N. (2019). Motivational Determinants of Sexting: Towards a Model Integrating the Research. *Psihologijske teme*, 28(3), 22. https://www.researchgate.net/publication/338038221_Motivational_Determinants_of_Sexting_Towards_a_Model_Integrating_the_Research
82. Sesar, K. & Dodaj A. (2020). *Seksting: Razmjena seksualno eksplicitnog sadržaja*. Sveučilište u Mostaru. Preuzeto 2. rujna 2024. s <https://csi.hr/wp-content/uploads/2021/08/Sexting-razmjena-seksualno-eksplicitnog-sadrzaja-Sesar-i-Dodaj.pdf>
83. Sorbring, E., Skoog, T. & Bohlin, M. (2014). Adolescent girls' and boys' well-being in relation to online and offline sexual and romantic activity. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 8(1), 7. <https://cyberpsychology.eu/article/view/4298/3346>
84. Statista (2024). Pristupljeno 7. listopada 2024. s <https://www.statista.com/statistics/617136/digital-population-worldwide/>
85. Stevanović, M. (2000). *Obiteljska pedagogija*. Tonimir.
86. Temple, J. (2015). A Primer on Teen Sexting. *JAACAP Connect*, 2(4), 6-8. <https://jaacapconnect.org/article/92623-a-primer-on-teen-sexting>

87. Trinkner, R., Cohn, E. S., Rebellon, C. J. & Van Gundy, K. (2012). Don't trust anyone over 30: Parental legitimacy as a mediator between parenting style and changes in delinquent behavior over time. *Journal of Adolescence*, 35, 119-132.
https://www.researchgate.net/publication/51215642_Don't_trust_anyone_over_30_Parental_legitimacy_as_a_mediator_between_parenting_style_and_changes_in_delinquent_behavior_over_time
88. Turzák, T., Kurincová, V., Hollá, K. & Zelená, H. (2021). Sexting and family environment of children and adolescents. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 10(2).
https://www.researchgate.net/publication/348370358_SEXTING_AND_FAMILY_ENVIRONMENT_OF_CHILDREN_AND_ADOLESCENTS_a
89. Vukasović, A. (1994). Obnova obitelji – temelj hrvatskog napretka. *Revija za socijalnu politiku*, 1(4): 365-374. <https://doi.org/10.3935/rsp.v1i4.564>
90. Vukasović, A. (1995). *Pedagogija*. Alfa d.d., Hrvatski katolički zbor „MI“.
91. Wambua, F., & Okul, F. (2024). Influence of neglectful parenting approaches on self-esteem of teenagers aged 13-19 years in selected day secondary schools in Lari Sub County in Kiambu County, Kenya. *International Journal of Psychology*, 9(3), 15-30.
https://www.researchgate.net/publication/381209362_Influence_of_Neglectful_Parenting_Approaches_on_Self-esteem_of_Teenagers_Aged_13-19_Years_in_Selected_Day_Secondary_Schools_in_Lari_Sub_County_in_Kiambu_County_Kenya
92. Wang, C., Shi, H., & Li, G. (2024). Helicopter parenting and college student depression: The mediating effect of physical self-esteem. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1-8.
<https://www.frontiersin.org/journals/psychiatry/articles/10.3389/fpsy.2023.1329248/full>
93. Winkelman, S.B., Smith K. V., Brinkley J. & Knox D. (2014). Sexting on the college campus. *Electronic, Journal of Human Sexuality*, 17, 1-14.
https://www.researchgate.net/publication/260868306_Sexting_on_the_College_Campus
94. Wolak, J., Finkelhor, D., & Mitchell, K. J. (2012). How often are teens arrested for sexting? Data from a national sample of police cases. *Pediatrics*, 129(1), 4–12.
https://www.researchgate.net/publication/51855708_How_Often_Are_Teens_Arrested_for_Sexting_Data_From_a_National_Sample_of_Police_Cases#:~:text=An%20arrest%20occurred%20in%2062,only%20and%20no%20aggravating%20elements
95. Yépez-Tito, P., Ferragut, M. & Blanca, M. J. (2018). Prevalence and profile of sexting among adolescents in Ecuador. *Journal of Youth Studies*, 22(4), 505–519.

[https://www.tandfonline.com/doi/citedby/10.1080/13676261.2018.1515475?scroll=top∓needAccess=true](https://www.tandfonline.com/doi/citedby/10.1080/13676261.2018.1515475?scroll=top&needAccess=true)

96. Zhang, R., & Wang, Z. (2024). Effects of helicopter parenting, tiger parenting, and inhibitory control on the development of children's anxiety and depressive symptoms. *Child Psychiatry and Human Development*.

https://www.researchgate.net/publication/378462252_Effects_of_Helicopter_Parenting_Tiger_Parenting_and_Inhibitory_Control_on_the_Development_of_Children%27s_Anxiety_and_Depressive_Symptoms

VI. PRILOG

Pred Vama se nalazi primjer ankete koja se koristila za anketno istraživanje ovog diplomskog rada.

1. Spol?
 - M
 - Ž
 - Nebinarna osoba
 - Nešto drugo: _____ (upisati na liniju)

2. Dob? _____ (upisati broj godina na liniju)

3. Materijalni status?
 - Nizak (manje od 1000 eura mjesečno u obitelji)
 - Osrednji (do 3000 eura mjesečno u obitelji)
 - Visok (više od 3000 eura mjesečno u obitelji)

4. Koji je vaš zadnji akademski uspjeh s obzirom na prosjek ocjena?
 - Nedovoljan
 - Dovoljan
 - Dobar
 - Vrlo dobar
 - Odličan

5. Koliko često konzumirate alkohol?
 - Nikad
 - Rijetko
 - Ponekad
 - Često
 - Uvijek

6. Koliko često konzumirate lakše i teže droge?
 - Nikad
 - Rijetko
 - Ponekad
 - Često
 - Uvijek

7. Koliko često konzumirate cigarete?
 - Nikad
 - Rijetko
 - Ponekad
 - Često

- Uvijek
8. Koliko često konzumirate snus?
 - Nikad
 - Rijetko
 - Ponekad
 - Često
 - Uvijek
 9. Koliko često konzumirate energetska pića?
 - Nikad
 - Rijetko
 - Ponekad
 - Često
 - Uvijek

Pred vama se nalazi devet pitanja kojima se ispituje učestalost seksting ponašanja. Na Likertovoj skali od 0 do 4 možete odabrati sljedeće odgovore:

- 0- *Nikad*
- 1- *Rijetko (jednom ili dva puta godišnje)*
- 2- *Ponekad (više puta mjesečno)*
- 3- *Često (više puta tjedno)*
- 4- *Uvijek (svakodnevno)*

1. Koliko često ste primili tekstualne poruke sa seksualnim sadržajem na svom mobilnom telefonu?
2. Koliko često ste primili slike sa seksualnim sadržajem na svom mobilnom telefonu?
3. Koliko često ste primili tekstove ili slike sa seksualnim sadržajem putem interneta (društvene mreže, email itd.)?
4. Koliko često ste odgovorili na tekstualne poruke sa seksualnim sadržajem koje ste primili na svom mobilnom telefonu?
5. Koliko često ste odgovorili na slike sa seksualnim sadržajem koje ste primili na svom mobilnom telefonu?
6. Koliko često ste slali tekstualne poruke sa seksualnim sadržajem koristeći svoj mobilni telefon?
7. Koliko često ste slali slike sa seksualnim sadržajem koristeći svoj mobilni telefon?

8. Koliko često ste slali tekstove ili slike sa seksualnim sadržajem putem interneta (društvene mreže, email itd.)?
9. Koliko često ste objavljivali slike sa seksualnim sadržajem na Facebooku, Snapchatu ili na drugim društvenim mrežama?

Pred vama se nalaze razlozi za slanje seksting poruka. Za svaki navedeni razlog trebate na Likertovoj skali od 0 do 4 odabrati koliko često šaljete seksting poruke, a možete odabrati sljedeće odgovore:

- 0- *Nikad*
- 1- *Rijetko*
- 2- *Ponekad*
- 3- *Često*
- 4- *Uvijek*

1. Ponekad šaljem seksting poruke kako bih povećao/povećala strast u svojoj vezi.
2. Ponekad šaljem seksting poruke kako bih povećao/povećala intimnost u svojoj vezi.
3. Ponekad šaljem seksting poruke kako bih se seksualno uzбудio/uzbudila.
4. Ponekad šaljem seksting poruke kako bih se osjećao/osjećala poželjno.
5. Ponekad šaljem seksting poruke zbog flerta ili za povezivanje s nekim.
6. Ponekad šaljem seksting poruke kako bih dobio/dobila male usluge od drugih.
7. Ponekad šaljem seksting poruke u zamjenu za novac ili darove.
8. Ponekad šaljem seksting poruke jer me netko prisiljava.
9. Ponekad šaljem seksting poruke u zamjenu za nešto što mi treba.
10. Ponekad šaljem seksting poruke kako bih povrijedio/povrijedila ili naštetio/naštetila nekome.
11. Ponekad šaljem seksting poruke kako bih testirao/testirala jesam li dovoljno privlačan/privlačna.
12. Ponekad šaljem seksting poruke kako bih provjerio/provjerila je li moje tijelo u redu.
13. Ponekad šaljem seksting poruke kako bih testirao/testirala jesam li seksualno privlačan/privlačna.

1. S kime živite?
 - želim sa samohranom majkom
 - želim sa samohranim ocem

- želim s oba heteroseksualna roditelja koja su u braku
- želim s oba heteroseksualna roditelja koja u izvanbračnoj zajednici
- želim s oba homoseksualna roditelja (formalno životno partnerstvo)
- želim s oba homoseksualna roditelja (neformalno životno partnerstvo)
- u skrbištvu sam drugog člana obitelji (npr. baka, ujak)
- želim s očuhom u obitelji
- želim s pomajkom u obitelji
- posvojen/na sam

Pred Vama se nalaze šesnaest čestica kojima se želi saznati koji stil roditeljstva prevladava. Trebate uz pomoć Likertove skale odabrati koliko se slažete s pojedinom izjavom, a možete odabrati sljedeće odgovore:

- 0- u potpunosti se ne slažem*
- 1- djelomično se ne slažem*
- 2- niti se slažem, niti ne slažem*
- 3- djelomično se slažem*
- 4- u potpunosti se slažem*

1. Moji roditelji smatraju da djeca mogu raditi što god žele.
2. Moji roditelji smatraju da roditelji ne bi trebali sprječavati djecu da rade ono što žele ili vole.
3. Moji roditelji smatraju da ne moram poštovati pravila samo zato što to kaže učitelj ili roditelj.
4. Dozvoljeno mi je da sam/a biram što želim raditi.
5. Moji roditelji smatraju da roditelji moraju koristiti silu kako bi natjerali djecu da se ponašaju kako treba.
6. Moji roditelji mi ne dopuštaju da ih pitam zašto su to napravili ili zašto su ono napravili.
7. Moji roditelji se jako naljute ako se ne slažem s njima.
8. Znam što moji roditelji žele da radim i kazne me ako ne uradim ono što žele.
9. Moji roditelji mi govore kako se trebam ponašati i objašnjavaju razloge zašto.
10. Moji roditelji imaju pravila o tome kako se moram ponašati, ali su spremni poslušati što imam za reći i razgovarati o tim pravilima sa mnom.

11. Znam što trebam raditi, ali moji roditelji razumiju kad se s njima ne slažem.
12. Kad mi roditelji naprave nešto što me povrijedi, ispričaju se ako je njihova greška.
13. Moje roditelje nije briga niti pitaju što se događa u mojem životu.
14. Moji roditelji imaju važnijeg posla nego brinuti o meni i mojem životu.
15. I kada postignem uspjeh, i kada učinim nešto loše, moje roditelje nije briga.
16. Moji roditelji često imaju druge prioritete u odnosu na mene i obitelj.